00346253

C26/5/26

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
Kingdom of Cambodia
Nation Religion King
Royaume du Cambodge
Nation Religion Roi

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres extraordinaires au sein des tribunaux cambodgiens

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
Pre-Trial Chamber
Chambre Préliminaire

តាមនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ និងតាមនាមអង្គការសហប្រជាជាតិ និងអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពី
ការបង្កើតឱ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្ម
ដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស(អបជ១៤ និង១៥)

ចំពោះមុខ: ចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន, ប្រធាន
ចៅក្រម Rowan DOWNING
ចៅក្រម ន៉ី ថុល
ចៅក្រម Katinka LAHUIS
ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

ក្រឡាបញ្ជី: សរ ច័ន្ទរ៉ាត
Anne-Marie BURNS

កាលបរិច្ឆេទ: ៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩

ឯកសារដើម
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/Date de reception): 03 / JUL / 2009
ម៉ោង (Time/Heure): 15:00
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: SANN RADA

សាធារណៈ: (សំណៅកោសលុប)

សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ជនត្រូវចោទ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធលើសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព និងដីកាសម្រេចពន្យារចិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ឯកសារបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certified Date/Date de certification): 03 / July / 2009
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: UCH ARUN

សហព្រះរាជអាជ្ញា
ជា លាង
Robert PETIT
យ៉េត ចរិយា
William SMITH
ពេជ្រ សម្បត្តិ
Vincent de WILDE d'ESTMAEL

ជនត្រូវចោទ
ខៀវ សំផន

មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

ហុង គឹមសួន	Silke STUDZINSKY
ឡោ ជុនធី	Martine JACQUIN
នី ចាន់ឌី	Philippe CANONNE
គង់ ពិសី	Pierre Olivier SUR
យុង ផានិត	Elizabeth RABESANDRATANA
គីម ម៉េងឃី	Olivier BAHOUGNE
ម៉ុច សុវណ្ណារី	David BLACKMAN
	Annie DELAHAIE

សហមេធាវីការពារក្តី
ស សុវាន
Jacques VERGÈS

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ * PRE-TRIAL CHAMBER * CHAMBRE PRÉLIMINAIRE * E.C.C.C. * C.E.T.C.

00346254

C26/5/26

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (“អ.វ.ត.ក”) បានទទួលបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព ដែលបានដាក់នៅថ្ងៃទី២៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ (“បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព”)[1] និងប្រឆាំងនឹងដីកាពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ដែលបានដាក់នៅថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ (“បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន”)[2]។

I. **ប្រវត្តិនីតិវិធី**

១. អង្គបុរេជំនុំជម្រះយោងទៅ បញ្ជាក់ម្ដងទៀត និងអនុម័តរបាយការណ៍ត្រួតពិនិត្យសំណុំរឿង ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៩ និងថ្ងៃទី២៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៩ ដែលមានបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជាប់ទាក់ទងគ្នា គឺបណ្ដឹងសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព និងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួន ដែលបង្កើតជាផ្នែកនៃសេចក្ដីសម្រេចនេះ។

២. នៅថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាបដិសេធសំណើសុំដោះលែងជនត្រូវចោទឲ្យមានសេរីភាព (“ដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព”) ដោយបដិសេធពាក្យសុំដោះលែងបណ្ដោះអាសន្នរបស់ជនត្រូវចោទ[3]។

៣. នៅថ្ងៃទី៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ សហមេធាវីការពារក្ដីជនត្រូវចោទ បានដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងពីការប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព[4] និងបានដាក់សារណាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន នៅថ្ងៃទី២៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨[5]។

---

[1] សារណាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធសំណើសុំដោះលែង ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ C40/5/1 (“បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធសំណើសុំដោះលែង”)។

[2] សារណាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាស្ដីពីការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ C26/5/1 (“បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន”)។

[3] ដីកាបដិសេធសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព ថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ C/40/4 (“ដីកាបដិសេធការសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព”)។

[4] កំណត់ហេតុនៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ថ្ងៃទី៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ C40/5។

[5] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព។

៤. នៅថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចេញដីកាស្ដីពីការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន (“ដីកាពន្យារថិរវេលា”) ដោយពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នជនត្រូវចោទរយៈពេលមិនលើសពីមួយឆ្នាំ[6]។

៥. នៅថ្ងៃទី២៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ សហមេធាវីការពារក្ដីជនត្រូវចោទ បានដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹង អំពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួន[7] និងបានដាក់សារណាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួននៅថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨[8]។ នៅថ្ងៃដដែលនោះដែរ សហមេធាវីការពារក្ដីជនត្រូវចោទ បានដាក់សំណើជាយថាហេតុ និងបន្ទាន់បំផុតស្នើសុំឱ្យមានការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពនៅក្នុងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះដែរ ជូនដល់ប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះ[9]។ សំណើនេះត្រូវបានប្រកាសថា មិនអាចទទួលយកបានដោយសេចក្ដីសម្រេចរបស់ប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨[10]។

៦. សហព្រះរាជអាជ្ញា បានដាក់ចម្លើយតបរបស់ខ្លួនទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួននៅថ្ងៃទី៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩[11] បន្ទាប់ពីទទួលបានការពន្យារថិរវេលាចំនួនបីថ្ងៃ[12]។ សហព្រះរាជអាជ្ញា បានដាក់ចម្លើយតបរបស់ខ្លួនទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព នៅថ្ងៃទី២២ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩[13]។ នៅក្នុងចម្លើយតបទាំងពីរនោះ សហព្រះរាជអាជ្ញា បានស្នើឱ្យមានការសម្រេចសេចក្ដីទៅលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ដោយផ្អែកទៅលើសារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរតែប៉ុណ្ណោះ។

---

[6] ដីកាស្ដីពីការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ C26/4 (“ដីកាឃុំខ្លួន”)។

[7] កំណត់ហេតុបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ថ្ងៃទី២៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ C26/5។

[8] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួន។

[9] សំណើជាយថាហេតុ និងបន្ទាន់បំផុតស្នើសុំឱ្យមានការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ C26/5/2។

[10] សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើជាយថាហេតុរបស់ ខៀវ សំផន សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ថ្ងៃទី២៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ C26/5/5។

[11] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាស្ដីពីការពន្យារថិរ វេលាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ ថ្ងៃទី៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩ C/26/5/10 (“ចម្លើយតប ស្ដីពីការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នរបស់ [illegible]”)។

[12] សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំពន្យារពេលដើម្បីដាក់ចម្លើយតបរបស់ខ្លួនទៅនឹង បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ របស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ថ្ងៃទី៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩ C26/5/9។

[13] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងសារណាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ ថ្ងៃទី២២ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩ C40/5/2 (“ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា”)។

៧. តាមរយៈចម្លើយតបដែលបានដាក់នៅថ្ងៃទី៣០ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៨ សហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទបានជំទាស់ទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដែលស្នើសុំឱ្យមានការសម្រេចសេចក្តីទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដោយផ្អែកទៅលើតែសារណាជាយលាយលក្ខណ៍អក្សរប៉ុណ្ណោះ[14]។ សហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទ បានស្នើដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះកំណត់កាលបរិច្ឆេទសម្រាប់សវនាការសាធារណៈ ដើម្បីស្តាប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងពីរនោះរួមគ្នា ពីព្រោះពួកគាត់ទាំងពីរបារម្ភអំពីអនីត្យានុកូលភាពនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើជនត្រូវចោទ។

៨. នៅថ្ងៃទី៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានបដិសេធសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើឱ្យមានការសម្រេចសេចក្តីទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដោយផ្អែកតែទៅលើសារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរប៉ុណ្ណោះ និងបានកំណត់កាលបរិច្ឆេទសវនាការលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងពីរនៅថ្ងៃទី២៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨[15]។

៩. មិនមានការដាក់ចម្លើយតបពីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ឬបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការពន្យារចិរវេលាឃុំខ្លួននោះទេ។

១០. មុនពេលសវនាការ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យពិនិត្យសំណុំរឿង ដែលត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព។

១១. នៅថ្ងៃទី២៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានចាប់ផ្តើមសវនាការជាសាធារណៈ។ នៅពេលចាប់ផ្តើមសវនាការ ជនត្រូវចោទ និងសហមេធាវីជាតិរបស់គាត់ បានស្នើឱ្យមានការផ្អាកសវនាការ ដោយសារតែអវត្តមានសហមេធាវីអន្តរជាតិ។ តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចដែលបានចេញដោយផ្ទាល់មាត់ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានផ្អាកសវនាការរហូតដល់

---

[14] *Réponse de la défense à la requête formulée par les Co-Procureurs visant à ce que l'appel soit tranché sur la seule base des conclusions écrites* (ចម្លើយតបរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឱ្យធ្វើការសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ផ្អែកទៅលើតែសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរតែ ប៉ុណ្ណោះ ថ្ងៃទី៣០ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៨ C26/5/12.

[15] សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដោយផ្អែកលើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងដីកាកំណត់ពេលវេលា ថ្ងៃទី៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ C26/5/13។

00346257

ថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៨ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា ទោះបីជាស្ថិតនៅក្នុងផលប្រយោជន៍របស់ជនត្រូវចោទឲ្យចាត់ការតាមនីតិវិធីឲ្យបានឆាប់រហ័ស ដោយសារតែបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បញ្ជាក់ពីការព្រួយបារម្ភពីសេរីភាពរបស់គាត់យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ជនត្រូវចោទ និងសហមេធាវីជាតិរបស់គាត់ បានស្នើអង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនឲ្យបន្តដំណើរការនីតិវិធីដោយគ្មានសហមេធាវីអន្តរជាតិ។ សេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវបានផ្តល់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៅថ្ងៃដដែលនោះដែរ[16]។

១២. នៅថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានបើកសវនាការជាសាធារណៈមួយ និងបានចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព។ សហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទ បានស្នើឲ្យស្តាប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងពីរនោះជាមួយគ្នា ដោយអនុញ្ញាតឲ្យពួកគាត់ធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយផ្ទាល់មាត់របស់ខ្លួន ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងពីរនោះដំណាលគ្នា។ សហព្រះរាជអាជ្ញា បានជំទាស់ទៅនឹងសំណើនេះ ដោយសំអាងថា ពួកគាត់មិនត្រូវបានរៀបចំឲ្យធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្ទាល់មាត់ ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងពីរជាមួយគ្នាឡើយ ពីព្រោះនីតិវិធីជំនុំជម្រះរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ដែលបានចេញមុនសវនាការ អនុញ្ញាតឲ្យធ្វើការសម្រេចទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នីមួយៗដាច់ដោយឡែកពីគ្នា។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានបដិសេធសំណើរបស់សហមេធាវីការពារក្តី ហើយបានចាប់ផ្តើមសវនាការជាដំបូងទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព ហើយបន្ទាប់មកចាប់ផ្តើមសវនាការទៅលើបណ្តឹង
ឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដូចដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងនីតិវិធីជំនុំជម្រះរឿងព្រហ្មទណ្ឌ។

១៣. ដោយពិចារណាទៅលើទំនាក់ទំនងរវាងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងពីរនោះ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងនោះនឹងត្រូវបានសម្រេចនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរួមមួយ ដើម្បីជៀសវាងនូវការធ្វើសេចក្តីសម្រេចច្រំដែល ទោះបីយ៉ាងណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នីមួយៗនោះ នឹងត្រូវធ្វើការសម្រេចដោយដាក់លាក់ពីគ្នា។

[16] អត្ថបទជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃសេចក្តីសម្រេចដោយផ្ទាល់មាត់ទៅលើសំណើរបស់សហមេធាវីការពារក្តីសុំលើក[illegible] ថ្ងៃទី[illegible] ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ C26/5/19 កថាខណ្ឌ៨៤។

II. បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព (អ.ប.ជ ១៤)

ក. ភាពអាចទទួលយកបាននៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍

១៤. ដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព ត្រូវបានចេញនៅថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ ហើយត្រូវបានជូនដំណឹងដល់ភាគីនៅថ្ងៃទី២៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨។ សហមេធាវីការពារក្ដីជនត្រូវចោទ បានដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នៅថ្ងៃទី៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ អនុលោមតាមវិធាន៧៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ សារណាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រូវបានដាក់នៅថ្ងៃទី២៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ ដូចនេះទាន់ពេលវេលាកំណត់។

ខ. ច្បាប់ដែលយកមកអនុវត្ត

១៥. វិធាន៦៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ស្ដីអំពីការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ចែងនៅក្នុងផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធ:

> "៣. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត អាចចេញដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នជនត្រូវចោទ ក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោម បានត្រូវបំពេញ:
>
> ក- មានមូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញ និងជឿជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ជននោះធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយឬច្រើន ដូចមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ ឬដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែម។
>
> ខ- សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន គឺជាវិធានការដ៏ចាំបាច់ដើម្បី:
>
> (១) រារាំងកុំឲ្យជនដែលត្រូវចោទនោះគាបសង្កត់ទៅលើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ ឬរារាំងកុំឲ្យមានការត្រូវរ៉ូវគ្នារវាងជនត្រូវចោទ និងអ្នកសមគំនិតចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ។
>
> (២) ថែរក្សាភស្តុតាង ឬការពារមិនឲ្យបំផ្លាញភស្តុតាង។
>
> (៣) ធានាអំពីវត្តមានរបស់ជនត្រូវចោទនៅក្នុងនីតិវិធីនេះ។

(៤) ការពារសន្តិសុខឲ្យជនដែលត្រូវចោទ ឬ

(៥) រក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ”។

១៦. វិធាន៦៤ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ស្តីអំពីការដោះលែងជនត្រូវចោទ ចែងនៅក្នុងផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធ:

“១. តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ខ្លួន ឬតាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញដីកាបង្គាប់ឲ្យដោះលែងជនត្រូវចោទ ដែលស្ថិតនៅក្នុងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន នៅពេលណាក៏បានប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដូចមានចែងក្នុងវិធាន៦៣ ខាងលើនេះលែងមានទៀតហើយ [...]

២. ក្នុងអំឡុងពេលឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ជនត្រូវចោទ ឬមេធាវីរបស់គាត់ អាចធ្វើសំណើសុំឲ្យដោះលែងទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានគ្រប់ពេលវេលា។ បន្ទាប់ពីទទួលបានសំណើនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ជូនសំណើនេះឲ្យបានឆាប់រហ័សតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ទៅសហព្រះរាជអាជ្ញាដែលត្រូវផ្តល់យោបល់របស់ខ្លួន ក្នុងរយៈពេល៥(ប្រាំ)ថ្ងៃ។ ដោយយោងទៅលើបទប្បញ្ញត្តិនៃវិធាន៧២(២) សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាសម្រេចដោយមានសំអាងហេតុក្នុងរយៈពេល៥(ប្រាំ)ថ្ងៃ ក្រោយពេលទទួលបានយោបល់ពីសហព្រះរាជអាជ្ញា។ ដីកាសម្រេចនេះ បើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍”។

១៧. វិធាន៦៥(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ទាក់ទិនទៅនឹងការដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ចែងថា :

“១. តាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ឬតាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញបង្គាប់ឲ្យជនត្រូវចោទមានសេរីភាពឡើងវិញ ឬ ត្រូវដោះលែងពីការឃុំខ្លួន។ ជនជាប់ចោទអាចដាក់ឲ្យនៅក្រោមការត្រួត ពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ។ ដីកាដែលចេញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនេះត្រូវមានបញ្ជាក់ឲ្យច្បាស់លាស់ នូវលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនដើម្បីធានាអំពីវត្តមានរបស់ជនត្រូវចោទ ក្នុងនីតិវិធីតុលា

ការនីតិវិធី និងដើម្បីការពារអ្នកដទៃទៀត។ ដីកាសម្រេចនេះបើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍"។

គ. លក្ខណៈនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

១៨. តាមរយៈបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពរបស់ខ្លួន សហមេធាវីការពារក្តីស្នើឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះច្រានចោលដីកាបដិសេធការដោះលែង ដោយផ្អែកលើមូលហេតុថា ដីកានោះមានកំហុសជាច្រើនអំពីអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់។ សហមេធាវីការពារក្តីលើកទឡ្ហីករណ៍ថា ដីកានោះគឺទុកជាមោឃៈ ពីព្រោះដីកានោះមិនបានពិចារណាទៅលើ "កំហុសឆ្គងផ្នែកនីតិវិធី និងការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើសិទ្ធិរបស់សហមេធាវីការពារក្តី"[17] រួមទាំងការពន្យារពេលដ៏យូរទាក់ទិនជាមួយនឹងសវនាការទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងទៅនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន") និងកង្វះខាតនៃការបកប្រែឯកសារក្នុងសំណុំរឿង។ សហមេធាវីការពារក្តីក៏បានលើកទឡ្ហីករណ៍ដែរថា ដីកានោះ ផ្អែកតែទៅលើស្ថានទម្ងន់នៃបទឧក្រិដ្ឋ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ដើម្បីបដិសេធការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព[18] ហើយថា "សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនបានបង្កើតឱ្យមានលក្ខខណ្ឌណាមួយ ក្នុងការធ្វើយុត្តិកម្មការឃុំខ្លួន ខៀវ សំផន ឡើយ"[19]។ សហមេធាវីការពារក្តីធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា ការដោះលែងជនត្រូវចោទ គឺជាវិធានការចាំបាច់ និងសមស្របតែមួយគត់ ដោយពិចារណាថា ការឃុំខ្លួនគឺជាការរំលោភ ដែលការឃុំខ្លួននោះមានរយៈពេលជាងមួយឆ្នាំទៅហើយ ហើយថាទីបំផុតវាអាចក្លាយជាបទល្មើសមួយប្រឆាំងទៅនឹងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ជនត្រូវចោទ។

១៩. នៅក្នុងចម្លើយតបរបស់ខ្លួន សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះឱ្យបដិសេធបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ដោយសំអាងលើមូលហេតុថា សហមេធាវីការពារក្តីមិនបានបង្ហាញការផ្លាស់ប្តូរកាលៈទេសៈណាមួយឡើយ ...

[17] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ២៨។

[18] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៣៦ និង ៣៧។

[19] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៤៥។

ចេញដីកាបឋមស្តីពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ហើយថាលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែលមាននៅក្នុងវិធាន៦៣(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នៅតែត្រូវបានបំពេញ[20]។

២០. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា នៅថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចេញដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពីមួយឆ្នាំ (“ដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន”)[21]។ ជនត្រូវចោទ បានដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មួយប្រឆាំងទៅនឹងដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន នៅថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ ប៉ុន្តែបានដកបណ្តឹងនោះវិញនៅថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ នៅថ្ងៃតែមួយដែលគាត់បានដាក់សំណើសុំឲ្យមានការដោះលែង។ ដូច្នេះ វាគួរត្រូវបានពិចារណាថា ដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នចូលជាធរមានរហូតដល់ថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ ទើបមានចេញដីកាដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព។

២១. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា វិធាន ៦៤(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នៅពេលដែលអានជាមួយគ្នានឹង វិធាន៦៤(២) បង្គាប់ថា ជនត្រូវចោទត្រូវបានដោះលែង “ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដូចមានចែងក្នុងវិធាន៦៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងខាងលើលែងត្រូវបំពេញទៀតហើយ”។ នៅក្នុងបរិបទនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពដែលសហមេធាវីការពារក្តី ស្វះស្វែងឲ្យមានការបញ្ចប់ដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដែលមានសុពលភាព ជាគោលការណ៍ នៅជាធរមានរហូតដល់ថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា នៅក្នុងបញ្ហានេះ វាគឺជាតួនាទីរបស់សហមេធាវីការពារក្តីក្នុងការបង្ហាញថា លក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន៦៣(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង លែងត្រូវបំពេញទៀតហើយ។

២២. នៅក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនេះ និងដោយពិចារណាលើទឡ្ហីករណ៍ ដែលបានលើកឡើងដោយជនត្រូវចោទ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នឹងពិនិត្យឡើងវិញនូវដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព ដោយពិនិត្យទៅលើ ៖

i. និយ័តភាពនៃនីតិវិធីមុនការចេញដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព។

---

[20] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ២។

[21] ដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ C26។

ii. ចំពោះទឡ្ហីករណ៍ដែលលើកឡើងដោយសហមេធាវីការពារក្តី ថាតើលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃវិធាន ៦៣(៣)(ក) និង (ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង លែងត្រូវបានបំពេញ។

iii. ការអនុវត្តន៍ឆន្ទានុសិទ្ធិដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នៅក្នុងការបដិសេធសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព។ និង

iv. សំណើសុំដោះលែងដោយដាក់ឲ្យនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។

ឃ. ការពិនិត្យមើលនិយ័តភាពនៃនីតិវិធី

២៣. សហមេធាវីការពារក្តីអះអាងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនបានពិចារណាទៅលើ "កាលៈទេសៈជាទូទៅនៃរឿងក្តី"។ ពួកគាត់លើកឡើងថា ៖

> "ជាការពិត សំណើនេះស្ថិតនៅក្នុងបរិបទនៃនីតិវិធីពិសេសមួយ៖ គឺជាបរិបទនៃនីតិវិធីដែលបានធ្វើឡើងដោយសារមានកំហុសផ្នែកនីតិវិធី ដោយមូលហេតុមានការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើសិទ្ធិរបស់ក្រុមការពារក្តី ទៅលើសវនាការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដែលបានពន្យារពេលលើសពីប្រាំពីរខែ ហើយនៅទីបញ្ចប់ត្រូវបានទុកជាមោឃៈ និងទៅលើក្រុមការពារក្តីមួយដែលលែងជាក្រុមការពារក្តីទៀតហើយ"[22]។

២៤. ជាពិសេស សហមេធាវីការពារក្តីលើកទឡ្ហីករណ៍ថា ដោយសារតែសហមេធាវីអន្តរជាតិមិនអាចពិនិត្យមើលសំណុំរឿងជាភាសាដែលគាត់អាចយល់បាន ពួកគាត់មិនអាចតំណាងឲ្យកូនក្តីរបស់ខ្លួនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពឡើយ។ ជាលទ្ធផល "ពួកគាត់ចាត់ទុកថាដំណើរការនីតិវិធី គឺខុសច្បាប់ ហើយថាតាមពិតការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន គឺរំលោភទៅលើច្បាប់"[23]។ ពួកគាត់ក៏បានអះអាងបន្ថែមទៀតថា "បញ្ហាបកប្រែបាននាំឲ្យមានការលើកពេលសវនាការ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន"[24] ដែលពន្យារពេលនោះមានរយៈពេលប្រាំពីរខែ "មិនមានការពន្យល់ហេតុផល [illegible] ពួក

---

[22] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ២៨។

[23] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៣០។

[24] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៣១។

គាត់លើកទឡ្ហីករណ៍ថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានកាតព្វកិច្ចចាត់វិធានការចំពោះការពន្យារចិរវេលា និងវិការៈនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីទាក់ទិនទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន" ហើយដោយខកខានមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចបែបនេះ "ក៏បានចេញសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនដោយខ្វះនូវអង្គច្បាប់"[25]។

២៥. សហព្រះរាជអាជ្ញាឆ្លើយតបថា ដីកាបដិសេធការដោះលែង "បានផ្ដល់មូលហេតុគ្រប់គ្រាន់ និងសមល្មមហើយ"[26] ពីព្រោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតគ្រាន់តែតម្រូវឲ្យបង្ហាញអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់ ដែលត្រូវយកមកពិចារណាមុនពេលចេញសេចក្ដីសម្រេច[27] និង "មិនតម្រូវឲ្យបង្ហាញពីការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនលើកត្តាទាំងអស់ឡើយ ប៉ុន្តែទៅលើតែកត្តាដែលពាក់ព័ន្ធប៉ុណ្ណោះ"[28]។ ពួកគាត់អះអាងថា "បញ្ហាទាក់ទិនទៅនឹងសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចក្នុងការបកប្រែដែលកំពុងព្យួរនៅចំពោះមុខ [អង្គបុរេជំនុំជម្រះ] [...] គឺមិនទាក់ទង ដោយចំពោះទៅនឹងនីត្យានុកូលភាពនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ននោះទេ"[29]។

២៦. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា សំណើសុំឲ្យមានការដោះលែងជាបន្ទាន់ ដែលបានដាក់ជូនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត គឺផ្អែកទៅលើមូលហេតុដូចខាងក្រោមនេះ ៖

ក. ការពន្យារពេលមិនសមស្របនៅក្នុងដំណើរការស៊ើបអង្កេត ពីព្រោះដីកាដំណោះស្រាយមិនមានក្នុងពេលឆាប់ៗនេះឡើយ។

ខ. លក្ខខណ្ឌដែលមាននៅក្នុងវិធាន ៦៣(៣)(ខ) មិនត្រូវបានឆ្លើយតបឡើយ។

គ. អាយុច្រើន និងសុខភាពទ្រុឌទ្រោមរបស់ជនត្រូវចោទ។

ឃ. ភាពមិនច្បាស់លាស់ថាតើ អ.វ.ត.ក "មានធនធានហិរញ្ញវត្ថុ និងអាណត្តិ សម្រាប់សងការខូចខាតដល់ជនជាប់ឃុំឃាំងទាំងឡាយ [illegible]

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C

[25] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៣២-៣៣។

[26] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ១១។

[27] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ១១។

[28] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ១១។

[29] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ១២។

00346264

ដែលពួកគាត់បានចំណាយនៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងដោយមិនត្រឹមត្រូវនោះ ក្នុងករណីដែលក្រោយមកទៀតគាត់ត្រូវបានសម្រេចឱ្យរួចខ្លួន"[30]។

ង. ការដោះលែងជនត្រូវចោទ នឹងបង្ហាញអំពីការប្ដេជ្ញាចិត្តរបស់ អ.វ.ត.ក ចំពោះការសន្មតជាមុនថាគ្មានទោស។

២៧. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា បញ្ហាដែលបានលើកឡើងដោយសហមេធាវីការពារក្តី ទាក់ទិនទៅនឹងការបកប្រែ និងការពន្យារពេល នៅក្នុងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន មិនមែនជាផ្នែកនៃទឡ្ហីករណ៍ ដែលបានលើកឡើងក្នុងការគាំទ្រដល់សំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពឡើយ ប៉ុន្តែគ្រាន់តែបញ្ជាក់ក្នុងន័យពន្យល់ពីសាវតានៃសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពរបស់ពួកខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ[31]។ ដោយសារតែមិនមានទឡ្ហីករណ៍ដាក់នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ទាក់ទិនទៅនឹងបញ្ហាបកប្រែ ឬក៏ការពន្យារពេល ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ នៅក្នុងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ននោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះរកឃើញថា ទឡ្ហីករណ៍របស់សហមេធាការពារក្ដីថា ដីកាបដិសេធការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ដែលមិនបង្ហាញមូលហេតុឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ គឺមិនមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវឡើយ។

២៨. ទាក់ទិនទៅនឹងអនិយ័តភាពនៃនីតិវិធីដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានរំលឹកឡើងវិញដូចខាងក្រោម ៖

ក. នៅថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចេញដីកាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នមួយសម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពីមួយឆ្នាំ[32]។

ខ. នៅថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ ជនត្រូវចោទបានដាក់បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ដោយសំអាងថាមិនមានមូលហេតុ ដែលត្រូវបានរកឃើញ និងជឿជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា គាត់អាចបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្ម ដូចមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញា

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

[30] សំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពជាបន្ទាន់ ថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ C40 កថាខណ្ឌ៤៧។

[31] សំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពជាបន្ទាន់ កថាខណ្ឌ២-៩។

[32] ដីកាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន។

00346265

តវ៉ាទៅនឹងការបំពេញលក្ខខណ្ឌ ដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន៦៣(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[33]។

គ. នៅថ្ងៃទី២៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានចាប់ផ្តើមសវនាការលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។ សវនាការនេះត្រូវបានលើកពេលតាមសំណើរបស់ជនត្រូវចោទ ដោយសំអាងលើមូលហេតុថា សហមេធាវីអន្តរជាតិរបស់គាត់បដិសេធមិនបន្តធ្វើជាអ្នកតំណាងឱ្យគាត់ឡើយ ដោយហេតុផលថា ឯកសារទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿងមិនមានជាភាសាបារាំង។ ជនត្រូវចោទ បានលើកឡើងថា គាត់ត្រូវបានដកសិទ្ធិក្នុងការមានតំណាងផ្នែកច្បាប់ដោយមេធាវីម្នាក់ ក្នុងចំណោមមេធាវីទាំងពីររបស់គាត់ ហើយគាត់មិនមានអារម្មណ៍ជឿជាក់ទៅលើសវនាការលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់គាត់ទៀតឡើយ។ សវនាការត្រូវបានលើកពេលរហូតដល់ "កាលបរិច្ឆេទមួយ ដែលនឹងត្រូវជម្រាបជូននៅពេលក្រោយ" ដើម្បីទុកពេលសម្រាប់ឱ្យសហមេធាវីរៀបចំត្រៀមខ្លួនរបស់ពួកគាត់ ក្នុងការការពារផលប្រយោជន៍ដល់កូនក្តីរបស់ខ្លួន និងជម្រាបប្រាប់អង្គបុរេជំនុំជម្រះអំពីការត្រៀមលក្ខណៈរួចរាល់ក្នុងការបន្តការពារកូនក្តីរបស់ខ្លួន[34]។

ឃ. នៅថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចេញដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ("ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ")[35] ដែលនៅក្នុងដីកានោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានកំណត់សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគី នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/១៩-២០០៧-អវតក-កសចស ទាក់ទិនទៅនឹងការបកប្រែក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបអង្កេត។ ទាក់ទិនទៅនឹងសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការទទួលបាននូវការជំនុំជម្រះទោសប្រកបដោយយុត្តិធម៌នៅក្នុងពេលវេលាមួយដ៏សមស្រប សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានកំណត់ប្រភេទនៃឯកសារ ដែលជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិទទួលបាន ជាភាសាផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ និងភា[illegible]មេធាវីរបស់គាត់។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក៏បានផ្តល់ការ[illegible]ស៊ើប

[33] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ C26/5/3។

[34] សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំលើកពេលសវនាការលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ស្តីពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ថ្ងៃទី២៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៨ C26/5/25។

[35] ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ A190។

00346266

ម្នាក់ទៅតាមក្រុមមេធាវីការពារក្តីនីមួយៗ និងលទ្ធភាពសម្រាប់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាំងនេះធ្វើការកំណត់ឯកសារ ដាក់លាក់ និងស្នើសុំឱ្យបកប្រែ។

ង. នៅថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ ជនត្រូវចោទបានដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាស្តីពីការបកប្រែ ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ស្តីពីការបកប្រែ")[36] ដោយចោទប្រកាន់ជាពិសេសថា កង្វះខាតក្នុងការបកប្រែ ប៉ះពាល់ដល់នីត្យានុកូលភាពនៃការឃុំខ្លួនរបស់គាត់។ ជាពិសេស សហមេធាវីការពារក្តីបានអះអាងថា មិនមានការការពារសិទ្ធិជនត្រូវចោទក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះទោសប្រកបដោយយុត្តិធម៌តទៅទៀតឡើយ ហើយថា ដូច្នេះគាត់គួរត្រូវបានដោះលែងជាបន្ទាន់ និងដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ។

ច. នៅថ្ងៃទី១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ បន្ទាប់ពីរយៈពេលជិតបួនខែ ដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនបានទទួលយោបល់ណាមួយ ស្តីពីការត្រៀមលក្ខណៈរួចជាស្រេចក្នុងការបន្តដំណើរការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននោះឡើយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ក៏បានចេញសេចក្តីណែនាំមួយ តម្រូវឱ្យក្រុមមេធាវីការពារក្តីបញ្ជាក់ពីគោលជំហររបស់ខ្លួន ទៅលើការបន្តបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ[37]។

ឆ. នៅថ្ងៃទី២១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី បានឆ្លើយតបដោយបញ្ជាក់ម្តងទៀតអំពីសំណើរបស់ខ្លួន សុំឱ្យបកប្រែឯកសារទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿងជាភាសាបារាំង[38]។ សហមេធាវីបានបន្ថែមទៀតថា ប្រសិនបើគ្មានការបកប្រែទេ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី នឹងមិនអាចសហការជាមួយតុលាការបានឡើយ។

ជ. នៅថ្ងៃទី២ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា មិនមានហេតុផលក្នុងការពន្យារសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ស្តីពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នទៀតឡើយ ពីព្រោះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ក្រុម

[36] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហមេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចបដិសេធការបកប្រែសំណុំរឿងរបស់ ខៀវ សំផន ថ្ងៃទី[illegible] ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ A190/I/1។

[37] សេចក្តីណែនាំចំពោះសហមេធាវីការពារក្តីស្តីអំពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ថ្ងៃទី១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ C26/I/27។

[38] សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ អំពីគោលជំហររបស់សហមេធាវីការពារក្តី ស្តីពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ថ្ងៃទី២១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ C26/I/28។

មេធាវីការពារក្ដីមិនបានលើកបញ្ហាបកប្រែ ឬពុំមានលទ្ធភាពក្នុងការតវ៉ា "បទចោទដែលត្រូវបានយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន នៃការឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទបណ្ដោះអាសន្នឡើយ"[39]។ លើសពីនេះទៀត អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានយល់ឃើញថា វិធាន ៧៥(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង រារាំងក្រុមមេធាវី ការពារក្ដីមិនឱ្យលើកយកអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់បន្ថែម ដែលមិនមានបញ្ជាក់នៅក្នុងសារណាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍។ ដោយពិចារណាឃើញថា សេចក្ដីបញ្ជាក់របស់ក្រុមមេធាវីការពារក្ដី ត្រូវបានមើលឃើញថាជាការបដិសេធ មិនចូលរួមបន្តទៀតឡើយ នៅក្នុងសវនាការសួរដេញដោលផ្ទាល់មាត់ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវយកមកសម្រេចដោយផ្អែកទៅលើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងអនុញ្ញាតឱ្យក្រុមមេធាវីដាក់សារណាតបទៅនឹងចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ក្នុងរយៈពេលប្រាំពីរថ្ងៃ។

ឈ. នៅថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ សហមេធាវីការពារក្ដីបានដកបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នដោយបញ្ជាក់ថា ខ្លួនធ្វើបែបនេះដោយផ្អែកលើមូលហេតុថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនបានចេញសេចក្ដីសម្រេចទៅលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នោះអស់រយៈពេលជិតដប់ខែមកហើយ បន្ទាប់ពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នោះត្រូវបានដាក់ជូន[40]។ សហមេធាវីការពារក្ដីក៏បានលើកឡើងថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះ មិនបានផ្ដល់ហេតុផលណាមួយចំពោះការពន្យារពេលនោះឡើយ ហើយមិនបានអើពើអំពីសិទ្ធិរបស់សហមេធាវីការពារក្ដីឡើយ ដោយធ្វើការសម្រេចយកបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ មកធ្វើការសម្រេចដោយផ្អែកតែទៅលើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរតែប៉ុណ្ណោះ។

ញ. នៅថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានអនុញ្ញាតឱ្យមានការដកបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ដោយពិចារណាឃើញថា នោះគឺជាសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការធ្វើដូច្នេះ[41]។

---

[39] សេចក្ដីណែនាំស្ដីពីការបន្តដំណើរការនីតិវិធីទាក់ទិនទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ថ្ងៃទី[illegible] ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ C26/I/29 ("សេចក្ដីណែនាំស្ដីពីការបន្តដំណើរការនីតិវិធី") កថាខណ្ឌ៧។

[40] ការជូនដំណឹងពីការដកបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ C26/I/30។

[41] សេចក្ដីសម្រេចទាក់ទិនទៅនឹងការជូនដំណឹងពីការដកបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ C26/I/31។

E.C.C.C * C.E.T.C * PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE

ង. នៅថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ សហមេធាវីការពារក្តី បានដាក់សំណើសុំឱ្យមានការដោះលែងជាបន្ទាន់ ដោយស្នើឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចេញដីកាដោះលែងជនត្រូវចោទជាបន្ទាន់[42]។

ច. នៅថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចេញដីកាបដិសេធការដោះលែង ដោយផ្អែកលើមូលហេតុថា លក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ៦៣(៣) នៅមាននៅឡើយ[43]។

ឆ. នៅថ្ងៃទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៩ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ("សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាក់ទងនឹងការបកប្រែ")[44] ដែលនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចនោះប្រកាសថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះមិនអាចទទួលយកបានឡើយ។ ជាពិសេស អង្គបុរេជំនុំជម្រះរកឃើញថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះមិនស្ថិតនៅក្រោមវិសាលភាពនៃបញ្ហាដែលអាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បាន ដូចដែលមានចែងក្នុងវិធាន ៧៤(៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងឡើយ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានរកឃើញទៀតថា ដោយសារតែដីកាទាក់ទងនឹងការបកប្រែ គឺស្របទៅនឹងបទដ្ឋានអន្តរជាតិ ហើយសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌ មិនត្រូវបានរំលោភនោះ ខ្លួនមិនត្រូវបានបង្ខំឱ្យបកស្រាយវិធានទាក់ទិនទៅនឹងយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន នៅក្នុងវិធីមួយដែលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍គួរត្រូវបានប្រកាសថាមិនអាចទទួលយកបានឡើយ។

ជ. នៅថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានបើកសវនាការទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា នៅក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្ទាល់មាត់របស់ខ្លួន សហមេធាវីការពារក្តី មិនបានលើកឡើងអំពីផលប៉ះពាល់នៃសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹង

[42] សំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពជាបន្ទាន់។

[43] ដីកាបដិសេធការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព។

[44] សេចក្តីសម្រេចស្តីពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៩ A190/I/20 ("សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាក់ទងនឹងការបកប្រែ")។

ឧទ្ធរណ៍ទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពឡើយ។

២៩. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា នៅពេលដែលដីកាបដិសេធការដោះលែងត្រូវបានចេញ ដីកាស្តីពីបញ្ហាការបកប្រែរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៅជាធរមាននៅឡើយ។ ដោយសារតែបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនបានបញ្ឈប់ដំណើរការនីតិវិធីទេនោះ ដីកាមួយគួរត្រូវបានចាត់ទុកថា មានសុពលភាព និងប្រសិទ្ធភាពរហូតដល់មានសេចក្តីសម្រេចមួយ ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះ។ ទឡ្ហីករណ៍ដែលបានលើកឡើងដោយសហមេធាវីការពារក្តី នៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព មិនបានពិចារណាទៅលើគោលការណ៍នេះឡើយ ពីព្រោះសហមេធាវីការពារក្តីបានធ្វើការសន្មតថា ដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាក់ទងនឹងការបកប្រែ នឹងត្រូវបានបដិសេធចោលដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ[45]។ ការសន្មតបែបនោះមិនត្រឹមតែមិនបានពិចារណាថា ដីកាទាក់ទងនឹងការបកប្រែនៅមានសុពលភាពនៅឡើយ នៅពេលមានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងការសន្មតរបស់សហមេធាវីការពារក្តី ត្រូវបានអះអាងដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះថា មិនបានផ្អែកទៅលើមូលហេតុត្រឹមត្រូវទៀតផងនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាក់ទងនឹងការបកប្រែ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា បញ្ហាការបកប្រែមិនបានប៉ះពាល់ដល់នីត្យានុកូលភាពនៃការឃុំខ្លួនឡើយ នៅពេលដែលដីកាបដិសេធការដោះលែងត្រូវបានចេញ ហើយក៏មិនប៉ះពាល់ដល់នីត្យានុកូលភាពនៃការឃុំខ្លួននៅពេលខាងមុខដែរ។

៣០. ចំពោះនីតិវិធីទាក់ទិនទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ស្តីពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា សហមេធាវីការពារក្តី មិនបានបង្ហាញអំពីវិការៈផ្នែកនីតិវិធីជាក់លាក់ណាមួយឡើយ។ ពួកគាត់គ្រាន់តែបញ្ជាក់ថា “មិនមានការបង្ហាញយុត្តិកម្មឡើយ ចំពោះការពន្យារពេលចំនួន៧ខែ ដែលបានដាក់បន្ទុកទៅលើដំណើរការនីតិវិធីទាំងមូលឡើយ។ [ដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ]។ ហើយវាងាយនឹងយល់បានណាស់ថាហេតុអ្វីបានជាងនេះ។ ដោយសារតែ

[45] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៩។

ការពន្យារពេលនោះមិនមានបញ្ជាក់ពីហេតុផល”[46]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា មិនមានការពន្យារពេលបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ស្ដីពីការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នឡើយ ក្រៅពីការដែលបង្កឡើងដោយការគ្មានសកម្មភាពរបស់សហមេធាវីការពារក្ដី ដូចដែលមានក្នុងសេចក្ដីពិចារណាក្នុងកថាខណ្ឌ២៨។ ដូច្នេះ ការពន្យារពេលនេះ មិនអាចប៉ះពាល់ដល់នីត្យានុកូលភាពនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នឡើយ។

៣១. អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា នីតិវិធីដែលអនុវត្តដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដែលនាំឲ្យមានការចេញដីកាបដិសេធការដោះលែងនោះ គឺត្រឹមត្រូវ ពីព្រោះមិនមានការបង្ហាញអំពីវិការៈផ្នែកនីតិវិធីឡើយ។

ង. មូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញ និងជឿជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ជនត្រូវចោទធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយ ឬច្រើន ដូចមានចែងនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ (វិធាន ៦៣(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង)

៣២. នៅក្នុងដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបញ្ជាក់ថា ៖

> “ដើម្បីកំណត់ថា “តើមានហេតុផលសមស្រប ដែលអាចនាំឲ្យជឿបានថា ជនត្រូវចោទនោះបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្ម ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរនោះដែរឬទេ” វាមានការចាំបាច់ត្រូវកំណត់ថា “តើមានអង្គហេតុ ឬព័ត៌មាន ដែលអាចធ្វើឲ្យអ្នកសង្កេតការណ៍សត្យានុម័តណាម្នាក់ជឿថា មនុស្សដែលពាក់ព័ន្ធបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះដែរឬអត់”។ លក្ខខណ្ឌនេះត្រូវតែមានជានិច្ច ក្នុងពេលដំណើរការ និងការចំរើនទៅមុខនៃកិច្ចស៊ើបសួរ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ពាក្យថា “បាន[illegible] ទៅលើទំរង់នៃការចូលរួម ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា២៩ នៃច្បាប់ស្ដីពី អ.វ.ត.ក

[46] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៣១។

[47] ដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៧។

៣៣. រំលឹកឡើងវិញនូវដីកាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នរបស់ខ្លួន ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានលើកឡើងថា នៅមានហេតុផលសមស្របដែលនាំឲ្យជឿបានថា ខៀវ សំផន "បានជំរុញឲ្យមានការប្រព្រឹត្តិឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលគាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់"[48] ឬបានជួយ និងជំរុញឲ្យមានការប្រព្រឹត្តិឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ ដូច្នេះ សន្និដ្ឋានថាលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃវិធាន ៦៣(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនៅតែត្រូវបានបំពេញនៅឡើយ។

៣៤. នៅក្នុងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន សហមេធាវីការពារក្ដីលើកឡើងថា ៖

> "អត្ថិភាពនៃហេតុផលសមស្របដែលអាចនាំឲ្យជឿបានថា ជននោះបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដែលគេបានចោទប្រកាន់ចំពោះខ្លួន គឺជាលក្ខណ្ឌតែមួយគត់ដ៏ចាំបាច់មិនអាចខ្វះបានចំពោះនិយតភាពនៃការរក្សាទុកការឃុំខ្លួន។ ប៉ុន្តែ នៅត្រង់ចំណុចនេះ សហមេធាវីការពារក្ដីមិនអាចការពារខ្លួនឲ្យបានពេញលេញនោះទេ។ ដូច្នេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មិនអាចសំអាងការបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់ខ្លួន លើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនេះបានទៀតហើយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ បន្ទាប់ពីរយៈពេលមួយដែលបានស្ថិតនៅក្នុងការឃុំខ្លួន លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនេះលែងជាលក្ខណៈកំណត់ហើយ។ ដូច្នេះ ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីសូមស្នើទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឲ្យគ្រាន់តែធ្វើមិនដឹងមិនឮចំពោះសេចក្ដីកត់សម្គាល់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ទាក់ទងនឹងចំណុចនេះ"[49]។

៣៥. សហព្រះរាជអាជ្ញាឆ្លើយតបថា ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីមិនបានបង្ហាញពីការប្រែប្រួលកាលៈទេសៈណាមួយឡើយ ចាប់តាំងពីដីកាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នត្រូវបានចេញ ហើយថាលក្ខខណ្ឌនៃវិធាន ៦៣(៣)(ក) នៅតែត្រូវបានបំពេញ ចំពោះភស្តុតាងថ្មីៗដែលប្រមូលបាន ក្នុងអំឡុងកិច្ចស៊ើបអង្កេត[50]។

៣៦. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា នៅក្នុងសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់ខ្លួន ដែលបានដាក់នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សហមេធាវីការពារក្ដីមិនបានលើកពីការប្រែប្រួលកាលៈទេសៈ ទាក់ទិនទៅនឹងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងវិធាន ៦៣(៣)

---

[48] ដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ១១។

[49] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៤៤។

[50] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២។

E.C.C.C * C.E.T.C * PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងឡើយ។ ទាក់ទិនទៅនឹងសេចក្តីពិចារណាដែលបានធ្វើឡើងដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៅក្នុងកថាខណ្ឌ២១ នៃសេចក្តីសម្រេចនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនមានកាតព្វកិច្ច ដើម្បីបង្ហាញនូវហេតុផលឲ្យបានច្រើនលើសពីសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនដែលថា នៅមានមូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញ និងជឿជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ជនត្រូវចោទធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលខ្លួនគាត់ត្រូវបានដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេត។ លើសពីនេះទៀត បន្ទាប់ពីបានពិនិត្យឡើងវិញនូវភស្តុតាង ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងដែលចាំបាច់ នៅពេលដែលទទួលបានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព អង្គបុរេជំនុំជម្រះ មិនបានរកឃើញព័ត៌មានជាក់ស្តែងណាមួយឡើយ ដែលនឹងអាចធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ស្តីពីការបំពេញលក្ខខណ្ឌដូចដែលមានចែងក្នុងវិធាន ៦៣(៣)(ក) នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព និងនៅពេលបច្ចុប្បន្ន។

៣៧. ក្នុងករណីដែលសហមេធាវីការពារក្តីចង់និយាយ តាមរយៈសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញសេចក្តីសម្រេចបដិសេធសំណើសុំដោះលែង ដោយផ្អែកតែទៅលើវត្តមាននៃមូលហេតុដែលត្រូវបានជឿជាក់យ៉ាងច្បាស់នោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាឃើញថា ការលើកទឡ្ហីករណ៍នេះ គឺមិនមានហេតុផលត្រឹមត្រូវឡើយ។ វាមានលក្ខណៈច្បាស់លាស់ណាស់នៅក្នុងការបង្ហាញមូលហេតុរបស់ខ្លួនថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានធ្វើការពិចារណាលើកត្តាផ្សេងទៀត លើសពីអ្វីដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងវិធាន៦៣(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នៅពេលធ្វើការសម្រេចបដិសេធសំណើសុំដោះលែងជនត្រូវចោទជាបន្ទាន់នោះ ជាពិសេសដូចដែលមានបញ្ជាក់នៅក្នុងកថាខណ្ឌ១០ ដល់២០ នៃដីការបស់ខ្លួនបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព។

ច. ការពិចារណាអំពីមូលហេតុ ដែលការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នគឺជាវិធានការដ៏ចាំបាច់ (វិធាន ៦៣(៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង)

៣៨. នៅក្នុងដីការបស់ខ្លួនបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានរកឃើញថា មូលហេតុទាំងបួនដែលពីដំបូងខ្លួនបានយកមកធ្វើជាសំអាងក្នុងចេញដីកាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នជនត្រូវចោទនោះនៅតែបំពេញនៅឡើយ ដូច្នេះសន្និដ្ឋានថា ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន គឺនៅតែជាវិធានការដ៏ចាំបាច់ដើម្បីការពារការបំផ្លាញភស្តុតាង ដើម្បីការពារកុំឲ្យមានការគាបសង្កត់ទៅលើសាក្សីនិងជនរងគ្រោះ ដើម្បីការពារសន្តិសុខឲ្យជនត្រូវចោទ និងដើម្បីរក្សាសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ[51]។

៣៩. អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នឹងពិនិត្យឡើងវិញនូវសេចក្ដីសន្និដ្ឋានរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាក់ទិនទៅនឹងមូលហេតុនីមួយៗក្នុងចំណោមមូលហេតុទាំងបួននោះ ដើម្បីកំណត់ថាតើមូលហេតុទាំងនោះនៅតែបំពេញឬយ៉ាងណា។ មូលហេតុទីបីដែលមាននៅក្នុងវិធាន៦៣(៣)(ខ)(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងដែលចែងថា ដើម្បីធានាវត្តមានរបស់ជនត្រូវចោទនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី នឹងមិនត្រូវធ្វើការវិភាគឡើយ ពីព្រោះវាមិនមែនជាផ្នែកមួយនៃដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឡើយ ហើយមិនមានទឡ្ហីករណ៍ណាមួយត្រូវបានលើកឡើងឡើយពីភាគីនៅក្នុងបញ្ហានេះទេ។

i) មូលហេតុទីមួយ និងមូលហេតុទីពីរ នៅក្នុងវិធាន ៦៣(៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង: ដើម្បីរារាំងកុំឲ្យជនត្រូវចោទគាបសង្កត់លើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ ឬរារាំងកុំឲ្យមានការត្រូវរូវគ្នារវាងជន ត្រូវចោទនិងអ្នកសមគំនិតចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ដែលស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក និងដើម្បីថែរក្សាភស្តុតាង ឬការពារមិនឲ្យបំផ្លាញភស្តុតាង។

៤០. មូលហេតុទាំងពីរខាងលើដែលយកមកប្រើសម្រាប់ឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន [illegible] វិភាគជាមួយគ្នា ពីព្រោះមូលហេតុទាំងពីរនេះត្រូវបានគាំទ្រដោយទឡ្ហីករណ៍ដូចគ្នា។ ជាមួយ

---

[51] ដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ២២។

របស់សាក្សីត្រូវបានចាត់ទុកថាជា "ភស្តុតាង" នៅក្នុងអត្ថន័យវិធាន ៦៣(៣)(ខ)(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

៤១. នៅក្នុងដីកាបដិសេធការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពរបស់ខ្លួន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានរកឃើញថា ការវិវឌ្ឍន៍ទៅនៃពេលវេលាមិនបានកាត់បន្ថយនូវហានិភ័យដែលថា ជនត្រូវចោទអាចគាបសង្កត់ទៅលើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ ឬបំផ្លាញភស្តុតាងឡើយ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពិចារណាឃើញថា : (i) បច្ចុប្បន្ននេះ ជនត្រូវចោទបានដឹងអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់ជនរងគ្រោះ និងសាក្សីដាក់បន្ទុក ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការនីតិវិធី និងដឹងអំពីសក្ខីកម្មសំខាន់មួយចំនួន ដែលអាចបញ្ជាក់ពីតួនាទីរបស់គាត់ដែលអាចមានជាពិសេស នៅក្នុងមន្ទីរ៨៧០ និងការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ។ (ii) សាក្សីជាច្រើនក្នុងចំណោមសាក្សីទាំងនោះអាចត្រូវបានស្តាប់ចម្លើយម្តងទៀត ហើយពួកគេក៏បានបង្ហាញឈ្មោះសាក្សីសំខាន់ៗដទៃទៀត ដែលមិនទាន់ត្រូវបានស្តាប់ចម្លើយនៅឡើយ។ (iii) មានហានិភ័យជាក់ច្បាស់មួយ ដែលសាក្សីអាចបដិសេធមិនចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីនៅពេលខាងមុខ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព។ (iv) សាក្សីទាំងនេះអាចទទួលរងការគាបសង្កត់ ពីព្រោះពួកគាត់គឺជាអ្នកធ្លាប់នៅក្រោមបង្គាប់របស់ជនត្រូវចោទ ឬដោយសារតែតួនាទីជាន់ខ្ពស់របស់ជនត្រូវចោទ។ (v) ហានិភ័យនេះវាពិតជាក់ស្តែង ដោយផ្អែកទៅលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈរបស់ជនត្រូវចោទ ដែលថាមានហានិភ័យពិតប្រាកដក្នុងការសងសឹក ប្រសិនបើគាត់ត្រូវបាននាំខ្លួនយកទៅជំនុំជម្រះទោស ដូចដែលមានសេចក្តីរាយការណ៍នៅក្នុងអត្ថបទមួយដែលមានចំណងជើងថា "មេខ្មែរក្រហមចង់បានគណៈកម្មការស្វែងរកការពិតមួយ ជំនួសការជំនុំជម្រះទោស" ដែលបានចេញផ្សាយនៅថ្ងៃទី១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០២ ("អត្ថបទចុះថ្ងៃទី១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០២")[52]។

៤២. សហមេធាវីការពារក្តីលើកទឡ្ហីករណ៍ថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មិនបានបង្ហាញភស្តុតាងអំពីសកម្មភាព ឬឥរិយាបថពីអតីតកាលរបស់ជនត្រូវចោទឡើយ [illegible] នូវហានិភ័យជាក់ស្តែងដែលគាត់អាចគាបសង្កត់ទៅលើសាក្សី និងជនរងគ្រោះ[53]។

[52] ដីកាបដិសេធការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ១៦។

[53] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៥៨-៥៩។

៤៣. សហព្រះរាជអាជ្ញាឆ្លើយតបថា នៅក្នុងកាលៈទេសៈដែលនៅមានសាក្សីសំខាន់ៗមួយចំនួនតូច ការភ័យខ្លាចដែលមានលក្ខណៈទូលំទូលាយក្នុងការធ្វើសក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក និងការមិនមានវិធានការការពារសាក្សីបច្ចុប្បន្ននេះ ការប្រកាសរបស់ជនត្រូវចោទ ដែលត្រូវបានរាយការណ៍នៅក្នុងអត្ថបទ ចុះថ្ងៃទី១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០២ គួរត្រូវបានពិចារណាថា ជាភស្តុតាងនៃនិន្នាការរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការរារាំងដំណើរការយុត្តិធម៌”។ នៅក្នុងការយល់ឃើញរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា “ការគំរាមកំហែងទាំងនេះ គួរត្រូវបានចាត់ទុកថាជាទម្ងន់បន្ថែមដែលជាលទ្ធផលនៃការគាំទ្រដល់ជនត្រូវចោទ ដែលនៅតែមានជាបន្តទៀតនៅក្នុងផ្នែកខ្លះនៃប្រទេសនៅឡើយ ហើយនិងឥរិយាបថរបស់ពួកអ្នកគាំទ្ររូបគាត់មួយចំនួន ចំពោះដំណើរការនីតិវិធីនៅ អ.វ.ត.ក”[54]។

៤៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា ជនត្រូវចោទអាចពិនិត្យមើលសំណុំរឿងទាំងមូលបាន រួមទាំងឈ្មោះរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងសាក្សីសំខាន់ៗជាច្រើន។ ការណ៍នេះទំនងជាមានចំនួនកំណត់មួយនៃសាក្សីដែលនៅសល់ ដែលអាចធ្វើសក្ខីកម្មដោយផ្ទាល់ចំពោះការជាប់ទាក់ទងរបស់ជនត្រូវចោទទៅនឹងឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលត្រូវបាន ចោទប្រកាន់។ សាក្សីខ្លះ ក្នុងចំណោមសាក្សីទាំងអស់នេះ មិនទាន់ត្រូវបានស្តាប់ចម្លើយពីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៅឡើយទេ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ មិនទាន់បានបង្ហាញឱ្យបានជាក់លាក់អំពីអត្តសញ្ញាណសាក្សីនៅឡើយទេ ដោយបញ្ជាក់ថា ពួកគាត់គឺជាអ្នកធ្លាប់នៅក្រោមបង្គាប់របស់ជនត្រូវចោទ ដែលផ្ទុយទៅនឹងអ្វីដែលបញ្ជាក់ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។

៤៥. ជនត្រូវចោទបានទទួលស្គាល់ថា គាត់គឺជាប្រមុខរដ្ឋ និងជាសមាជិកម្នាក់នៃគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម នៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ជនត្រូវចោទ ក៏ទំនងជាមានសកម្មភាពយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងនយោបាយក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩[55]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ថា

[54] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ៣៧។

[55] Nayan Chanda *សត្រូវបងប្អូនឯង: សង្គ្រាមបន្ទាប់ពីសង្គ្រាម: A history of Indochina Since the Fall of Saigon*, New York 1986, D29 ឧបសម្ព័ន្ធ ក ឯកសារភ្ជាប់ ៦៧ ERN 0149372-0149373, ទំព័រ 394។ Philip Short, *Pol Pot: The History of a Nightmare*, London: 2005, D29, ឧបសម្ព័ន្ធ ក ឯកសារភ្ជាប់ ៦៨ ERN 0149375-0149378, ទំព័រ 419-423។

00346276

ឃើញថា កម្រិតនៃឥទ្ធិពល គឺត្រូវភ្ជាប់ជាចាំចាច់ទៅនឹងតួនាទីជាន់ខ្ពស់នេះ និងការជាប់ទាក់ទងនៅក្នុងចលនានយោបាយ។ ឥទ្ធិពលនេះមិនបញ្ឈប់ឡើយ នៅពេលដែលជននោះលែងកាន់កាប់តួនាទីបែបនោះតទៅទៀត ហើយដូច្នេះ ឥទ្ធិពលនេះនៅតែមាននៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។

៤៦. នៅក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាឃើញថា ជនត្រូវចោទមានសមត្ថភាពប្រមូលអ្នកដទៃផ្សេងទៀតឱ្យដាក់ការគាបសង្កត់ទៅលើសាក្សី និងជនរងគ្រោះ។

៤៧. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា ផ្នែកសំអាងហេតុរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែលថាមានហានិភ័យពិតប្រាកដ ដែលជនត្រូវចោទអាចគាបសង្កត់ទៅលើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះនោះ គឺផ្អែកតែទៅលើអត្ថបទចុះថ្ងៃទី១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០២ ប៉ុណ្ណោះ។ អត្ថបទនោះបញ្ជាក់ថា ៖

> "អតីតនាយករដ្ឋមន្ត្រី ខៀវ សំផន បានប្រាប់ AFP ថា គាត់ និងមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ដទៃទៀតនឹងត្រៀមលក្ខណៈផ្តល់ភស្តុតាងស្តីអំពីកិច្ចការផ្ទៃក្នុង នៃរបបម៉ៅនិយមជ្រុលដ៏សម្លាប់បំផុត ដែលដឹកនាំដោយបងធំទីមួយ ប៉ុល ពត ប្រសិនបើមានការបង្កើតគណៈកម្មការស្វែងរកការពិតដែលមានរបៀបដូចអាហ្វ្រិកខាងត្បូង។
>
> ការជំនុំជម្រះទោសដែលគាំទ្រដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ ប្រឈមនឹង "ការសងសឹក" ប្រសិនបើគាត់ និងមេដឹកនាំដទៃទៀតត្រូវបាននាំយកមកកាត់ទោសចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា បានប្រព្រឹត្តចន្លោះ ឆ្នាំ១៩៧៥ និងឆ្នាំ១៩៧៩។
>
> គាត់បាននិយាយពីផ្ទះរបស់គាត់នៅក្នុងព្រៃដាច់ស្រយាល ដែលមានចម្ងាយ១០គ.ម (៦ម៉ៃល៍) ប៉ែកខាងលិចក្រុងប៉ៃលិន តាមព្រំដែនថៃថា "នៅឯសវនា[illegible] មិនយល់ឡើយ"។
>
> "ហើយយើងមិនអាចមានលទ្ធភាពជួលមេធាវីការពារក្តីបានឡើយ ដូច្នេះយើងនឹងមិនអាចទទួលបានការជំនុំជម្រះទោសប្រកបដោយយុត្តិធម៌ឡើយ" [...]

មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមអះអាងថា ពួកគាត់នៅមានការគាំទ្រខ្លះក្នុងចំណោមអ្នកប្រកាន់មាគ៌ាតឹងរ៉ឹង ដែលនឹងធ្វើការសងសឹកចំពោះការកាត់ទោសណាមួយ”[56]។

៤៨. អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា អត្ថបទចុះថ្ងៃទី១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០២ គឺមិនគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការគាំទ្រសេចក្ដីសន្និដ្ឋានរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឡើយ ដែលថាមានហានិភ័យពិតប្រាកដ ដែលជនត្រូវចោទអាចគាបសង្កត់លើជនរងគ្រោះ និងសាក្សី។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនបានរកឃើញភស្តុតាងអំពីសកម្មភាព និង/ឬវិយាបថពីអតីតកាលរបស់ជនត្រូវចោទ ដែលនឹងអាចមានហានិភ័យដ៏ពិតប្រាកដ ដែលជនត្រូវចោទអាចប្រើឥទ្ធិពលនោះ ដើម្បីគាបសង្កត់សាក្សី និងជនរងគ្រោះ ឬគាត់នឹងបំផ្លាញភស្តុតាងឡើយ។

៤៩. ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការឃុំខ្លួនគឺមិនមែនជាវិធានការចាំបាច់ដើម្បីរារាំងកុំឱ្យជនត្រូវចោទគាបសង្កត់ទៅលើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ និងបំផ្លាញភស្តុតាងឡើយ។ ដូច្នេះ លក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៦៣(៣)(ខ)(១) និង (២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងលែងត្រូវបានបំពេញទៀតហើយ។

ii) មូលហេតុទីបួននៅក្នុងវិធាន ៦៣(៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដើម្បីថែរក្សាសន្តិសុខឱ្យជនត្រូវចោទ

៥០. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពិចារណាឃើញថា “ស្ថានទម្ងន់នៃបទឧក្រិដ្ឋ និងការគំរាមកំហែងដល់សណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទត្រូវបានដោះលែង អាចធ្វើឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់សុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់”។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានបន្ថែមទៀតថា “ប្រសិនបើព្រឹត្តិការណ៍ក្នុងឆ្នាំ១៩៩១ ដែលកាលនោះ ខៀវ សំផន ត្រូវបានដេញវាយឱ្យបែកក្បាលដោយហ្វូងមហាជនដែលពោរពេញដោយកំហឹង មិនអាចបញ្ជាក់អំពីហានិភ័យបច្ចុប្បន្នរបស់ជនត្រូវចោទបានទេនោះ វាក៏អាចជាធាតុមួយដែលគាំទ្រដល់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានដូចខាងលើ ហើយ [គ្មានអ្វីដែលអាចធានាអះអាងបានថា ព្រឹត្តការណ៍ស្រដៀង

[56] “មេខ្មែរក្រហមចង់ឱ្យគណៈកម្មការស្វែងរកការពិត ជំនួសឱ្យការជំនុំជម្រះទោស” Agence France Press ថ្ងៃ[illegible] ខែ[illegible] ឆ្នាំ២០០២ D29 ឧបសម្ពន្ធ ក ឯកសារភ្ជាប់ ៧៤ ERN 00149391-00149393។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE E.C.C.C. E.T.C.

នោះនឹងមិនអាចកើតមានឡើងម្តងទៀតនោះទេ”[57]។ ដោយសារតែការចាប់អារម្មណ៍របស់ប្រព័ន្ធសារព័ត៌មានទៅលើការជំនុំជម្រះទោស សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា ហានិភ័យនេះធ្ងន់ធ្ងរជាងពេលដែលចេញដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើកដំបូង។

៥១. សហមេធាវីការពារក្តីលើកទឡ្ហីករណ៍ថា “ហានិភ័យដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតលើកយកមកសំអាងនោះ គឺពុំមានលក្ខណៈជាក់ស្តែង និងពុំមានភាពបច្ចុប្បន្នភាពឡើយ។ វាគ្រាន់តែជាការសន្មត និងមានលក្ខណៈជាសម្មតិកម្មតែប៉ុណ្ណោះ”[58]។ ជាពិសេស ពួកគាត់អះអាងថា : (i) អង្គហេតុដែលថាដំណើរការនីតិវិធីកំពុងដំណើរការ និងទទួលការចាប់អារម្មណ៍ពីប្រព័ន្ធព័ត៌មានជាច្រើន។ (ii) ការយល់ដឹងអំពីស្ថានភាព។ (iii) ស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់។ (iv) ហានិភ័យនៃការរំខានដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សារធារណៈ។ និង (v) ព្រឹត្តិការណ៍ឆ្នាំ១៩៩១ “ដែលមានលក្ខណៈពិសេស ហើយព្រឹត្តការណ៍នោះបានកើតឡើងក្នុងអំឡុងពេលដែលកម្ពុជាកំពុងមានវិបត្តិផ្នែកនយោបាយ” មិនមែនជាការពិចារណាដែលទាក់ទងគ្នាឡើយក្នុងការវាយតម្លៃពីហានិភ័យ ចំពោះសុវត្ថិភាពរបស់ជនត្រូវចោទ[59]។

៥២. យោងទៅលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ទៅកាន់សារព័ត៌មានរបស់ជនរងគ្រោះពីររូប និងយោងទៅលើឧប្បត្តិហេតុមួយ ដែលបានកើតឡើងក្នុងអំឡុងសន្និសីទសារព័ត៌មានបន្ទាប់ពីសវនាការលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាក់ទងនឹងការបកប្រែរបស់ជនត្រូវចោទ សហព្រះរាជអាជ្ញា បានអះអាងថា “សេចក្តីថ្លែងការណ៍ និងឥរិយាបថរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងជនរងគ្រោះខ្លះបង្ហាញថា ការដោះលែងជនណាម្នាក់ក្នុងចំណោមជនត្រូវចោទទាំងប្រាំរូបនេះ អាចនឹងប្រែក្លាយជាអំពើហិង្សាសំដៅប្រឆាំងនឹងអតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម រួមទាំង [ជនត្រូវចោទ]”[60]។ ពួកគាត់បានលើកឡើងថា “ប្រតិកម្មដ៏រំជួលចិត្តរបស់ជនរងគ្រោះ គឺជាសញ្ញានៃជំងឺតានតឹងខាងផ្លូវអារម្មណ៍ក្រោមមានការប៉ះទង្គិចយ៉ាង...

[57] ដីកាបដិសេធការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ២១។

[58] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៨០។

[59] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៧៩។

[60] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ៣៩។

00346279

នៅមានជាបន្តនៅឡើយក្នុងចំណោមជនរងគ្រោះ នៅខណៈដែលនីតិវិធីរបស់ អ.វ.ត.ក នាំឱ្យមានការលេចឡើងជាថ្មីនូវការតានតឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍"[61]។

៥៣. អង្គបុរេជំនុំជម្រះសង្កេតឃើញថា ជនត្រូវចោទគឺជាអតីតឥស្សរៈជននយោបាយដ៏ល្បីល្បាញម្នាក់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហើយត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាមេដឹកនាំម្នាក់ក្នុងចំណោមមេដឹកនាំជាច្រើននៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ជាអតីតប្រមុខរដ្ឋនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ជនត្រូវចោទស្ទើរត្រូវបានវាយសម្លាប់ដោយហ្វូងមហាជន នៅពេលដែលគាត់បានវិលត្រឡប់មកទីក្រុងភ្នំពេញវិញក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩១ ក្រោយពីមានកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីស[62]។

៥៤. យោងតាមអត្ថបទដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយក្នុងកាសែត Phnom Penh Post ក្នុងឆ្នាំ២០០០ ជនត្រូវចោទ បានដាក់លក្ខខណ្ឌមួយសុំឱ្យមានការធានា ដល់សុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ ចំពោះការឡើងថ្លែងក្នុងវេទិកាសាធារណៈ ក្នុងឆ្នាំ២០០០[63]។

៥៥. ជនរងគ្រោះពីររូប បានធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ទៅកាន់សារព័ត៌មាន ដោយបង្ហាញពីប្រតិកម្មដ៏រំជួលចិត្តរបស់ពួកគាត់ នៅពេលដំណើរការនីតិវិធីបានបន្តនៅចំពោះមុខអ.វ.ត.ក។ កាសែត New York Times ចេញថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ បានរាយការណ៍ ថា [redacted] ដោយសំដៅទៅលើមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមនោះ បានប្រកាសថា "មានតែការសម្លាប់ពួកគាត់ទេ ដែលនឹងធ្វើឱ្យ [រូបគាត់] មានអារម្មណ៍ស្ងប់"។ គាត់បាននិយាយថា "ខ្ញុំចង់ឱ្យពួកវាឈឺចាប់ដូចដែលខ្ញុំធ្លាប់បានឈឺចាប់ដែរ។ ខ្ញុំនិយាយពាក្យនេះចេញពីបេះដូងរបស់ខ្ញុំ" [redacted] បានប្រកាសថា "ប្រសិនបើតាមចិត្តរបស់អ្នកស្រី អ្នកស្រីចង់តែហាន់បុរសចំណាស់ [នួន ជា] ជាចម្រៀកៗ ហើយ[illegible] លើរបួសរបស់គាត់។ អ្នកស្រីចង់វាយដំ និងធ្វើទារុណកម្មគាត់ និង[illegible]

[61] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ៣៩។

[62] "គាត់គ្មានសិទ្ធិរស់រានមានជីវិតទេ" Time ថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩១ D29 ឧបសម្ព័ន្ធ ក ឯកសារភ្ជាប់ ៩៦ ERN S 00041075។

[63] អតីតមេដឹកនាំកំពូលខ្មែរក្រហម ខៀវ សំផន ឥឡូវនេះព្រមចេញមកថ្លែងនៅក្នុងវេទិការសាធារណៈ [...] ទោះបីជា យ៉ាងណាក៏ដោយ សំផន បានដាក់លក្ខខណ្ឌឱ្យសហគមន៍អន្តរជាតិ ឬអង្គការឯករាជ្យធានាសុវត្ថភាពរបស់គាត់នៅ ពេលបង្ហាញខ្លួនជាសាធារណៈ" Anette Marcher and Yin Soeum, "ខៀវ សំផន ចង់បង្ហាញខ្លួនជាសាធារណៈ", *Phnom Penh Post*, ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ៤-១៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០០, D29 ឧបសម្ព័ន្ធ ក ឯកសារភ្ជាប់ ៩៥វ ERN 00149557-00149560។

ឱ្យនិយាយ"[64]។ ការគំរាមក៏ត្រូវបានធ្វើឡើងផងដែរប្រឆាំងនឹង កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច ក្នុងអំឡុងសវនាការសាធារណៈលើកដំបូងរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដែលបានប្រព្រឹត្តធ្វើឡើងក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ ដែលនៅពេលនោះជនរងគ្រោះម្នាក់ឈ្មោះ [redacted] បានប្រកាសថា "យើងទាំងអស់គ្នាចង់ក្រោកឡើង ហើយដាល់គាត់"[65]។

៥៦. ក្នុងអំឡុងសន្និសីទកាសែតមួយដែលធ្វើឡើង បន្ទាប់ពីសវនាការលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាក់ទងនឹងការបកប្រែរបស់ជនត្រូវចោទ ជនរងគ្រោះជាថ្មីម្តងទៀតបានបង្ហាញប្រតិកម្មដ៏រំជួលចិត្ត និងខឹងសម្បារ។ ការថតវីដេអូនៃសន្និសីទនេះបង្ហាញថា ជនរងគ្រោះស្ត្រីម្នាក់ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានបង្ហាញអត្តសញ្ញាណថាឈ្មោះ [redacted] បានស្រែកហើយបានចង្អុលម្រាមដៃរបស់គាត់ទៅកាន់សហមេធាវីជាតិ ដោយបាននិយាយថា ឪពុកម្តាយរបស់គាត់បានស្លាប់ក្នុងរបបនោះ។ [redacted] បានព្រមានថា ប្រសិនបើតុលាការនេះមិនបានដំណើរការឱ្យបានរលូនក្នុងការផ្តល់យុត្តិធម៌ទេនោះ គាត់នឹង "ហៅភេរវជន Al Qaida មកបង្កភេរវកម្ម នៅអ.វ.ត.ក នេះ"[66]។

៥៧. ប្រតិកម្មដ៏រំជួលចិត្តដែលបានបញ្ចេញដោយជនរងគ្រោះជាច្រើននេះ ដូចដែលបានប្រមើលទុកជាមុនដោយអ្នកជំនាញផ្នែកវិកលវិទ្យាបង្ហាញថា ដំណើរការនៅចំពោះមុខអ.វ.ត.ក អាចនាំឱ្យមានការលេចឡើងជាថ្មីនៃភាពតានតឹងក្នុងអារម្មណ៍ ក្នុងចំណោមជនរងគ្រោះទាំងឡាយដែលទទួលរងនូវជំងឺបាក់ស្បាត និង"ការកើនឡើងផលវិបាកសង្គមជាអវិជ្ជមាន

---

[64] Seth Mydans, "In Khmer Rouge Trial, Victims Will not Stand Idly By", *The New York Times*, ចេញផ្សាយថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨, C20/5/7.7 ។

[65] Erika Kinetz and Yun Samean, "ឌុចប្រឈមមុខនឹងចៅក្រមនៅក្នុងសវនាការនៅ អ.វ.ត.ក ជាសាធារណៈលើកទីមួយ", *The Cambodia Daily*, ចេញផ្សាយថ្ងៃទី២១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧, C11/11, ឧបសម្ព័ន្ធ ក ឯកសារភ្ជាប់ ក ២៤។

[66] Claire Duffet, "តុលាការជំនុំជម្រះប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរក្រហមមួលនៅពេលដែលសហមេធាវីការពារក្តីបារាំងទាមទារឱ្យមានការបកប្រែថ្មី", *Law.com: International News*, ថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ ឧបសម្ព័ន្ធ ខ ឯកសារ [illegible] Wikins, "ភាពគ្មានសណ្តាប់ធ្នាប់នៅក្នុងតុលាការ នៅពេលដែលសវនាការបញ្ចប់ក្នុងភាពច្របូកច្របល់", *The Phnom Penh Post*, [illegible] ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ C20/5/7.12; Stephanié Gée, "សាលាក្តីខ្មែរក្រហម: l'exaspération des victimes intensifiée par un clash avec la défense", *Ka-Set*, C20/5/7.9; M. Hour, "តុលាការខ្មែរក្រហមបើកសវនាការលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ខៀវ សំផន [illegible] សម្រេចស្តីពីការបកប្រែសំណុំរឿង", *Rasmei Kampuchea*, ចេញផ្សាយថ្ងៃទី៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ (ការបកប្រែ) C20/5/7.11; Barbara Crossette, "Farce Meets Justice in Khmer Rouge Trial", *The Nation*, ចេញផ្សាយ ថ្ងៃទី១៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ C20/5/7.10។

00346281

ដែលអាចមានចំពោះពួកគាត់[67]។ ប្រតិកម្មទាំងនេះបង្ហាញថា ការដោះលែងជនត្រូវចោទ អាចប្រែក្លាយជាអំពើហឹង្សាប្រឆាំងនឹងរូបគាត់។

៥៨. ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន គឺនៅតែជាវិធានការដ៏ចាំបាច់ដើម្បីការពារសុវត្ថិភាពជនត្រូវចោទ។

iii) មូលហេតុទីប្រាំនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ៦៣(៣)(ខ): ដើម្បីថែរក្សាសណ្ដាប់ធ្នាប់សង្គម

៥៩. ដោយអនុម័តការបកស្រាយដែលផ្ដល់ឲ្យដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពិចារណាឃើញថា : (i) ដើម្បីបំពេញឲ្យបាននូវមូលហេតុនេះ "អង្គហេតុដែលបង្ហាញថា ការដោះលែងជនត្រូវចោទដែលនឹងប្រាកដជារំខានដល់សណ្ដាប់ធ្នាប់សារធារណៈត្រូវតែមាន។ (ii) សេចក្ដីសម្រេចនេះជាប់ពាក់ព័ន្ធជាចាំបាច់ទៅនឹងវិធីនៃការព្យាករណ៍។ ហើយ (iii) ការឃុំខ្លួននឹងនៅតែបន្តស្របច្បាប់ ប្រសិនបើសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈនៅតែត្រូវបានគំរាមកំហែងយ៉ាងពិតប្រាកដ[68]។

៦០. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពិចារណាឃើញថា "រយៈពេល៣០ឆ្នាំមកហើយ ឥទ្ធិពលនៃរបបខ្មែរក្រហមមកលើសង្គមកម្ពុជា គឺនៅតែមាន ហើយថាប្រជាជនកម្ពុជាទាំងមូលទទួលរងពីជំងឺបាក់ស្បាត។ ការចាប់អារម្មណ៍របស់ប្រជាជន និងប្រព័ន្ធព័ត៌មានទៅលើអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងដំណើរការនីតិវិធីកំពុងបន្ត [បង្ហាញ] ថានេះគឺជាកង្វល់ដ៏ធំមួយសម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា"។ ដោយពិចារណាទៅលើស្ថានទម្ងន់នៃបទឧក្រិដ្ឋ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ប្រឆាំងនឹងជនត្រូវចោទ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា "វាមិនហួសហេតុទេក្នុងការធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានថា ការចេញសេចក្ដីសម្រេចដោះលែង នៅក្នុង

---

[67] Rob Savage, "ជម្ងឺបាក់ស្បាត: កេរ្តិ៍ដំណែលនៃក្ដីឈឺចាប់ និងអំពើហឹង្សា", *Monthly South Eastern Glo[illegible]*, ចេញផ្សាយ[illegible] ទំព័រ ២៤-២៧ C11/11, ឧបសម្ពន្ធ ក ឯកសារភ្ជាប់ ក ២៥។

[68] អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សំគាល់ឃើញថា អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេសនៃដីកាសម្រេចនោះ មិនឆ្លុះបញ្ចាំងនូវសេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះឡើយ ដែលបញ្ជាក់ថា "អង្គហេតុអាចបង្ហាញថា ការដោះលែងជនត្រូវចោទ[illegible] សណ្ដាប់ធ្នាប់សារធារណៈ ត្រូវតែមាន"។ សេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាឃុំ ខ្លួនបណ្ដោះអា[illegible] ឆ្នាំ២០០៨ C11/54 កថាខណ្ឌ៧៦។

បរិបទងាយនឹងប្រេះឆានៃប្រទេសកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន អាចបង្កឲ្យមានការតវ៉ាអំពីការឈឺចិត្ត ដែលអាចឈានទៅរកអំពើហឹង្សា”[69]។

៦១. ក្នុងខណៈដែលខ្លួនបានយល់ស្របជាមួយលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ ដែលលើកឡើងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនោះ[70] សហមេធាវីការពារក្តីអះអាងថា លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទាំងនេះមិនមាននៅក្នុងរឿងក្តីនេះទេ ពីព្រោះ “ភស្តុតាងនៃការបន្តមានភាពសោកសៅក្នុងចំណោមជនរងគ្រោះនោះ” គឺមិនមែនជា “ភស្តុតាងនៃការរំខានដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈឡើយ”[71]។ សហមេធាវីការពារក្តីបានអះអាងបន្ថែមទៀតថា “ភាពងាយនឹងប្រេះឆានៃសង្គមកម្ពុជា” មិនកើតមានឡើយ។ នៅក្នុងទស្សនៈរបស់ពួកគាត់ ការដោះលែង ជនត្រូវចោទនឹង “ជាការបញ្ជូនសារមួយថា ការសន្មតជាមុនថាគ្មានទោស គឺពិតជាកើតមានប្រាកដមែន”[72]។

៦២. សហព្រះរាជអាជ្ញាឆ្លើយតបថា “ចំណងតភ្ជាប់គ្នារវាងការតានតឹងក្នុងអារម្មណ៍ដែលនៅតែមានជាបន្ត និងហានិភ័យនៃសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ត្រូវបានបញ្ជាក់ច្បាស់ដោយឥរិយាបថផ្ទុះកំហឹងដែលការតានតឹងក្នុងអារម្មណ៍បែបនេះ ត្រូវបានស្តែងចេញកាលពីពេលធ្វើសន្និសីទសារព័ត៌មាននៅថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨”[73]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាក៏បានយោងទៅលើរបាយការណ៍មួយរបស់វិទ្យាស្ថានសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ច និងសន្តិភាព ដែលធ្វើការវាយតម្លៃអំពីសញ្ញាណសន្តិភាពជាសកលក្នុងឆ្នាំ២០០៨ សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលក្នុងនោះបង្ហាញថា មានភវនីយភាពខ្ពស់នៃការធ្វើបាតុកម្មហឹង្សា កម្រិតខ្ពស់នៃបទឧក្រិដ្ឋហឹង្សា និងភាពងាយស្រួលក្នុងការប្រើប្រាស់អាវុធបង្កការខូចខាតបន្តិចបន្តួច[74]។ ពួកគាត់លើកទឡ្ហីករណ៍ថា នៅក្នុងបរិបទនេះ “ការដោះលែងជនដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងចំណោមបណ្តាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ នឹងទំនងជាបង្កឲ្យមានប្រតិកម្មជាអវិជ្ជមានក្នុងចំណោមប្រជាជន និងត្រូវបានគេគិតថា[illegible]

[69] ដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ ១៨-១៩។

[70] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ ៦១-៦២។

[71] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ ៦៥។

[72] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ ៧២។

[73] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ៤១។

[74] The Institute for Economics and Peace Global Peace Initiative, “សញ្ញាណសន្តិភាពជាសកលក្នុងឆ្នាំ២០០៨ សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា”, http://www.visionofhumanit.org/gpi/results/cambodia/2008

នៅក្នុងដំណើរការនាំខ្លួនមេដឹកនាំទាំងនោះ ដើម្បីស្វែងរកយុត្តិធម៌ ដែលគេទន្ទឹងរង់ចាំអស់រយៈពេលយ៉ាងយូរមកហើយ”[75]។

៦៣. ដោយពិចារណាទៅលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ជនរងគ្រោះ និងប្រតិកម្មរបស់ពួកគាត់ក្នុងអំឡុងសន្និសីទសារព័ត៌មាននៅថ្ងៃទី៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ ការពិតដែលត្រូវបានគេជឿថាប្រជាជនមួយផ្នែកដែលធ្លាប់បានឆ្លងកាត់របបឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ បានទទួលរងជំងឺបាក់ស្បាត និងបរិបទងាយនឹងប្រេះឆានៃសង្គមកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន ដូចដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងរបាយការណ៍ដែលមានយោងខាងលើ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា មានអង្គហេតុដែលអាចបង្ហាញឲ្យឃើញថា ការដោះលែងជនត្រូវចោទនឹងប្រាកដជារំខានដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ។ ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា លក្ខខណ្ឌដែលចែងក្នុងវិធាន ៦៣(៣)(ខ)(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង គឺនៅតែត្រូវបានបំពេញ។

ឆ. ការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

i) រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួន

៦៤. នៅក្នុងដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានទទួលស្គាល់ថា “ការវិវឌ្ឍន៍នៃពេលវេលាពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការកំណត់ភាពត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់នៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន”។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពិចារណាឃើញថា “ពេលវេលាដែលត្រូវបានចំណាយនៅក្នុងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន មិនអាចចាត់ទុកថាមិនត្រឹមត្រូវទេ ប្រសិនបើមានភស្តុតាងបង្ហាញថា នីតិវិធីប្រព្រឹត្តទៅប្រកបដោយការយកចិត្តទុកដាក់”[76]។

៦៥. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា រយៈពេលដប់ពីរខែ ដែលជនត្រូវចោទបានជាប់ឃុំនោះ គឺមិនហួសហេតុឡើយ “ដោយពិចារណាទៅលើវិសាលភាពនៃការស៊ើបអង្កេត [និង] ភាពស្មុគស្មាញ និងស្ថានទម្ងន់នៃបទឧក្រិដ្ឋ ដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបាន

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

---

[75] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ៤២។

[76] ដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ២៧។

00346284

ទទួល"[77]។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានពិចារណាឃើញទៀតថា "ចាប់តាំងពីការបើកកិច្ចស៊ើបអង្កេតតាមផ្លូវតុលាការ [ពួកគាត់] បានបើកកិច្ចស៊ើបអង្កេតទ្រង់ទ្រាយធំទៅលើបទឧក្រិដ្ឋទាំងឡាយ" ដែលពួកគាត់បានទទួល និង "ប្រមូលបានភស្តុតាងមួយចំនួនធំ [...]"[78]។

៦៦. នៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពរបស់ខ្លួន សហមេធាវីការពារក្តី "បានរំលឹកថា ពួកគាត់បានតវ៉ា ជាពិសេសអំពីកង្វះខាតការខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការអនុវត្តន៍ដំណើរការនីតិវិធី"[79]។

៦៧. សហព្រះរាជអាជ្ញាឆ្លើយតបថា រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនមុនពេលជំនុំជម្រះទោស គឺសមហេតុផល ដោយពិចារណាទៅលើស្ថានទម្ងន់នៃបទឧក្រិដ្ឋដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ភាពស្មុគស្មាញនៃរឿងក្តី និងទំហំនៃការស៊ើបអង្កេតដែលមានជាបន្ត ដែលកំពុងត្រូវបានអនុវត្តដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត"[80]។

៦៨. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា ជនត្រូវចោទបច្ចុប្បន្នកំពុងជាប់ឃុំរយៈពេលមួយឆ្នាំ និងប្រាំមួយខែ។ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាស្តីពីការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើ នួន ជា ចុះថ្ងៃទី៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានរកឃើញថា ការជាប់ទាក់ទងរវាងរយៈពេលដែលចុងចោទជាប់ឃុំខ្លួន និងការខិតខំប្រឹងប្រែងនៅក្នុងការអនុវត្តន៍កិច្ចស៊ើបអង្កេត គឺជាកត្តាទាក់ទងគ្នាមួយក្នុងការពិចារណាបន្តការឃុំខ្លួន ឬក៏ការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព[81]។

---

[77] ដីកាបដិសេធការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ២៨។

[78] ដីកាបដិសេធការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ២៩។

[79] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ៨៥។

[80] ចម្លើយតបសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌ១៧ និង ១៨។

[81] សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាស្តីពីការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើ នួន ជា ថ្ងៃទី៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩ C9/4/6 កថាខណ្ឌ៤៤។ សូមអានសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំង នឹងដីកាស្តីពីការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ថ្ងៃទី១១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩ C20/5/18 ("សេចក្តីសម្រេច លើការពន្យារថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើ អៀង ធីរិទ្ធ") កថាខណ្ឌ៦៦។

៦៩. នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនទៅលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹងដីកាពន្យារចិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី១១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩ អង្គបុរេជំនុំជម្រះដោយយោងទៅលើយុត្តិសាស្ត្រតុលាការអន្តរជាតិនានា ពិចារណាឃើញថា លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យខាងក្រោមនេះ គួរត្រូវបានពិនិត្យនៅពេលដែលធ្វើការសម្រេចថា តើរយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នសមស្របដែរ ឬយ៉ាងណា:

"១) រយៈពេលដែលនៅជាតរមាននៃការឃុំខ្លួន។
២) រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួន ដោយប្រៀបធៀបទៅនឹងចរិតលក្ខណៈនៃបទឧក្រិដ្ឋ។
៣) ផលវិបាកលើរូបរាងកាយ និងផ្លូវចិត្តនៃការឃុំខ្លួនជនជាប់ឃុំ។
៤) ភាពស្មុគស្មាញនៃរឿងក្ដី និងការស៊ើបអង្កេត។
៥) ការអនុវត្តន៍នីតិវិធីទាំងមូល"[82]។

៧០. អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានពិចារណាបន្ថែមទៀត ទាក់ទិនទៅនឹងការអនុវត្តន៍តួនាទីរបស់អាជ្ញាធរថា រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនគឺអាស្រ័យទៅលើកាលៈទេសៈនៃរឿងក្ដី ប្រសិនបើ "ការិយាល័យនានារបស់តុលាការបានអនុវត្តតួនាទីរបស់ខ្លួនយ៉ាងរហ័សរហួន និងមិនមានដំណើរការនីតិវិធីណាមួយត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអសកម្មនោះទេ" ឬប្រសិនបើ "ការស៊ើបអង្កេតទៅលើបទឧក្រិដ្ឋទាំងឡាយ កំពុងត្រូវបានបន្ត និងអនុវត្តនៅក្នុងលក្ខណៈមួយសមហេតុផល"[83]។

៧១. ជនត្រូវចោទ កំពុងត្រូវបានស៊ើបអង្កេតចំពោះការចូលរួមរបស់គាត់ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ តាមរយៈនៃទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវ នៅក្នុងការប្រព្រឹត្តិបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ (មនុស្សឃាត ការសម្លាប់ផ្ដាច់ពូជ ការឃុំឃាំង ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត) និងការបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ

[82] សេចក្ដីសម្រេចស្ដីពីការពន្យារចិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នលើ អៀង ធីរិទ្ធ កថាខណ្ឌ៥៨, ដោយយោង រដ្ឋអាជ្ញា ទល់និង *Blaskic*, IT-95-14-T, "ដីកាបដិសេធសំណើសុំដោះលែងបណ្ដោះអាសន្ន", អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៦ ទំព័រ៥។

[83] សេចក្ដីសម្រេចស្ដីពីការពន្យារចិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នលើ អៀង ធីរិទ្ធ កថាខណ្ឌ៥៩ ដោយយោង: រដ្ឋអាជ្ញា ទល់និង *Lubanga*, ICC-01/04-01/06-586, "សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែបណ្ដោះអាសន្នលើ Thomas Luganga Dyilo", អង្គបុរេជំនុំជម្រះI, ថ្ងៃទី១៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៦ ទំព័រ៦។ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់និង *Mrksic et al.*, IT-95-13/1-PT, "សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីសុំដោះលែបណ្ដោះអាសន្ន", អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង II, ថ្ងៃទី៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៥ កថាខណ្ឌ២៥។

ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩ (ការសម្លាប់ដោយចេតនា ការបង្កឲ្យមានការឈឺចាប់ ឬរបួសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់រាងកាយ និងសុខភាពដោយចេតនា ការដកហូតសិទ្ធិក្នុងការទទួលបាននូវការជំនុំជម្រះទោសដោយយុត្តិធម៌របស់ឈ្លើយសឹក ឬជនស៊ីវិលដោយចេតនា ការជម្លៀស ឬការផ្ទេរដោយខុសច្បាប់ ឬការបង្ខាំងជនស៊ីវិលដោយខុសច្បាប់) ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា បានប្រព្រឹត្តដោយទ្រង់ទ្រាយធំទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ចន្លោះថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩។

៧២. គេសង្កេតឃើញថា អនុលោមតាមវិធាន ៥៥(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក្នុងការអនុវត្តន៍កិច្ចស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួន អាច “បំពេញកិច្ចស៊ើបអង្កេតណាមួយក្នុងការធានាការពិត”។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មានឯករាជ្យនៅក្នុងវិធី ដែលពួកគាត់អនុវត្តកិច្ចស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួន[84]។

៧៣. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា ចាប់តាំងពីជនត្រូវចោទត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី១២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ខ្លួនឯងផ្ទាល់ ឬផ្ទេរអំណាចទៅឲ្យអ្នកស៊ើបអង្កេត បានសួរយកចម្លើយជនត្រូវចោទទាំងប្រាំរូបចំនួនម្ភៃមួយដង (ដប់បីដងក្នុងចំណោមនេះ គឺជាការសួរយកចម្លើយពីឌុច) បានសួរយកចម្លើយសាក្សីចំនួន ២៩០ នាក់ និងប្រមូលបានជាង ៩០០ឯកសារ។ មានដីកាចាត់ឲ្យស៊ើបសួរជំនួសដប់ប្រាំពីរបន្ថែមទៀត ដើម្បីសួរយកចម្លើយពីសាក្សី ឬប្រមូលភស្តុតាង និងដីកាចាត់អ្នកជំនាញមួយត្រូវបានចេញ ហើយបច្ចុប្បន្ននេះកំពុងដំណើរការ។

៧៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់បន្ថែមទៀតថា ឯកសារមួយផ្នែកធំត្រូវបានផ្ទេរពីសំណុំរឿង ០០១ ដែលអង្គហេតុដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌមន្ទីរ ស-២១ ត្រូវបានស៊ើបអង្កេតដាច់ពីគ្នានោះ ចូលទៅសំណុំរឿង ០០២[85]។ ឯកសារសម្រាប់យកមកប្រើជាភស្តុតាង រួមមានការសួរយកចម្លើយពីឌុច ចំនួនម្ភៃមួយដង ការសួរយកចម្លើយពីសាក្សីចំនួន ...

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE
E.C.C.C. C.E.T.C.

---

[84] ប្រព័ន្ធបារាំងត្រូវបានប្រើដើម្បីបកស្រាយវិធានផ្ទៃក្នុង ៥៥(៥)។ សូមអាន Christian Guéry, *Instruction Préparatoire, Rép. pén. Dalloz* ខែមករា ឆ្នាំ២០០៨ កថាខណ្ឌ៥៦។

[85] ការបំបែកដីកាដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧ D18។

00346287

សិបប្រាំបីផង កំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរចំនួនពីរ អំពីការសម្តែងឈុតឆាកឧក្រិដ្ឋកម្មឡើងវិញ នៅជើងឯកនិងទួលស្លែង កំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរចំនួនពីរ អំពីការតទល់គ្នារវាងឌុច និងសាក្សីដប់មួយនាក់ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីពីរនាក់ និងឯកសារជាងមួយរយឯកសារទៀត។ ដោយពិចារណាអំពីការជាប់ពាក់ព័ន្ធ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់របស់ជនត្រូវចោទ នៅក្នុងការធ្វើការបោសសម្អាតដែលបានកើតឡើង នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃមន្ទីរស-២១ នោះ ឯកសារដែលត្រូវបានប្រមូលពីក្នុងសំណុំរឿង ០០១ នោះ ក៏គួរត្រូវបានពិចារណាផងដែរ នៅពេលធ្វើការវាយតម្លៃពីការរីកចម្រើននៃការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង ០០២។

៧៥. អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើជនត្រូវចោទ គឺសមហេតុផល ដោយពិចារណាទៅលើបទឧក្រិដ្ឋដែលកំពុងត្រូវបានស៊ើបអង្កេត និងកិច្ចស៊ើបអង្កេតដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបំពេញ។

ii) អាយុ និងស្ថានភាពសុខភាពរបស់ជនត្រូវចោទ

៧៦. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានពិចារណាឃើញថា វិធាន៦៤(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នឹងអនុញ្ញាតឲ្យមានការដោះលែងជនត្រូវចោទ ប្រសិនបើ “មានការបង្ហាញថា ស្ថានភាពសុខភាពរបស់ជនត្រូវចោទ មានវិសមិតភាពនឹងការរក្សាការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន”។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានលើកឡើងថា អាយុដែលកាន់តែកើនឡើងមិនមែនជាឧបសគ្គក្នុងការឃុំខ្លួននោះទេ និងថា “ការយោគយល់នៃការឃុំខ្លួនជាមួយនឹងអាយុ និងស្ថានភាពសុខភាពរបស់ជនត្រូវចោទ ត្រូវបានវិភាគទៅតាមករណីនីមួយៗ ដោយផ្អែកទៅលើស្ថានភាពទាំងមូលនៃសំណុំរឿង”[86]។

៧៧. ផ្អែកតាមកោសល្យវិច័យផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ ដែលធ្វើដោយអ្នកប្រស... កាលពីថ្ងៃទី២៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ និងអ្នកវិទ្យាសាស្ត្របេះដូ...

E.C.C.C * C.E.T.C
TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE

[86] ដីកាបដិសេធលើសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌទី៣៣។

ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានសន្និដ្ឋានថា ស្ថានភាពសុខភាពរបស់ជនត្រូវចោទ "មានសមិតភាពទៅនឹងការរក្សាការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន"[87]។

៧៨. ទោះបីជាក្រុមមេធាវីការពារក្ដីមិនពិចារណាឃើញថា ស្ថានភាពសុខភាពរបស់ជនត្រូវចោទមានវិសមិតភាពជាមួយនឹងការឃុំខ្លួនក៏ដោយ សហមេធាវីការពារក្ដីសន្និដ្ឋានថា ការឃុំខ្លួនកាន់តែធ្វើឱ្យស្ថានភាពសុខភាព[របស់ជនត្រូវចោទ] កាន់តែដុនដាប ហើយជាចុងក្រោយធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់គាត់។ សហមេធាវីការពារក្ដីបានលើកឡើង ជាពិសេសថា:

[redacted]

៧៩. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា ច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ[89] វិធានផ្ទៃក្នុង និងច្បាប់កម្ពុជា មិនបានលើកឡើងឱ្យបានជាក់លាក់អំពីលទ្ធភាពដែលជនត្រូវចោទត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពពីការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ផ្អែកតាមការពិចារណាអំពីសុខភាពនោះទេ។ ហេតុដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នឹងរកមើលការណែនាំនៅក្នុងបទដ្ឋាននីតិវិធី ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងកម្រិតអន្តរជាតិ ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា១២ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង។

៨០. យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការអន្តរជាតិនានាបង្ហាញថា ជនម្នាក់អាចត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពដោយយោងតាមហេតុផលមនុស្សធម៌ ក្នុងករណីដែលសុខភាពរបស់គាត់

[87] ដីកាបដិសេធលើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌទី៣៨។

[88] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធលើសំណើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌទី៨៦។

[89] កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិនិងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្ដន្ទាទោសតាមច្បាប់កម្ពុជានូវឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ចុះថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៣។ ច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤។

មាន “វិសមិតភាពជាមួយនឹងការឃុំខ្លួន”[90]។ នៅក្នុងរឿងក្ដី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់* *Talic* អង្គជំនុំជម្រះសាលា ដំបូងនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី (ICTY) យល់ឃើញថា:

> “មានភាពច្បាស់លាស់ណាស់ថា នៅក្នុងករណីដែលលក្ខខណ្ឌវេជ្ជសាស្ត្ររបស់ជនត្រូវចោទ ពាក់ព័ន្ធនឹងវិសមិតភាពជាមួយនឹងស្ថានភាពនៃការឃុំខ្លួនបន្តនោះ វាជាភារកិច្ចរបស់តុលាការនេះ និងតុលាការណាក៏ដោយក្នុងការធ្វើអន្តរាគមន៍ ព្រមទាំងផ្ដល់នូវដំណោះស្រាយចាំបាច់ យោងតាមច្បាប់មនុស្សធម៌។ នៅក្នុងបរិបទនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសំអាងទៅលើសេចក្ដីសម្រេចថ្មីៗ របស់ផ្នែកទីមួយនៃតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប នៅក្នុងរឿងក្ដី *re Mouisel* *តទល់ប្រទេសបារាំង*”[91]។

៨១. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា វិធាន ៥១(៦) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលបានចែងយ៉ាងច្បាស់លាស់អំពីលទ្ធភាព ដែលជនសង្ស័យត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពចេញពីកន្លែងឃុំខ្លួនរបស់មន្ត្រីនគរបាល នៅពេលដែលគាត់ “មានលក្ខខណ្ឌសុខភាពដែលធ្វើឱ្យគាត់មិនមានភាពសមស្របដើម្បីធ្វើការឃុំខ្លួនបន្តទៀត” ទេនោះ បានយោងតាមវិធីសាស្ត្រមួយដែលស្រដៀងនឹងវិធីសាស្ត្រ ដែលបង្កើតឡើងដោយតុលាការអន្តរជាតិ ដើម្បីយល់ព្រមឱ្យមានការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពពីការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន។

៨២. ដោយគិតដល់យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការអន្តរជាតិ និងវិធាន ៥១(៦) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាឃើញថា មានតែក្នុងករណីដែលមានភស្តុតាងបង្ហាញថា លក្ខណ្ឌ

---

[90] រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់ Drljaca និង Kovacevic, IT-97-24-T “សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពបណ្ដោះអាសន្នរបស់មេធាវីការពារក្ដី” អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី២០ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៨ កថាខណ្ឌ ទី១២។ រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់ Simic, IT-95-9-T “សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព បណ្ដោះអាសន្នរបស់ជនត្រូវចោទ” អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៩៨។ រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់ Rutagranda, ICTR-96-3-T “សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើដែលដាក់ដោយមេធាវីការពារក្ដីសុំឱ្យដោះលែង Georges Rutaganda ឱ្យមានសេរីភាពជាបណ្ដោះអាសន្ន” អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩៧។

[91] រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់ Talic, IT-99-36-T “សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពបណ្ដោះ អាសន្នរបស់ជនត្រូវចោទ Momir Talic” អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង II ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០២ កថាខណ្ឌ ទី៦។

សុខភាពរបស់ជនត្រូវចោទ “មានវិសមិតភាពជាមួយនឹងការឃុំខ្លួន” ប៉ុណ្ណោះ អាចធ្វើឱ្យមានការដោះលែងជនត្រូវចោទ ឱ្យមានសេរីភាពពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ផ្អែកតាមហេតុផលមនុស្សធម៌។

៨៣. នៅក្នុងរឿងក្តីថ្មីៗនេះ សហមេធាវីការពារក្តី មិនគ្រាន់តែមិននាំយកភស្តុតាងបែបនេះ មកបង្ហាញប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងទទួលស្គាល់ថា លក្ខខណ្ឌរបស់ជនត្រូវចោទមិនមានវិសមិតភាពជាមួយនឹងការឃុំខ្លួននោះទេ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា ជំហររបស់សហមេធាវីការពារក្តីមិនអាចរក្សាទុកបានទេ: ទោះបីជាលក្ខខណ្ឌរបស់ជនត្រូវចោទមានវិសមិតភាពជាមួយនឹងការឃុំខ្លួន ឬគ្មានក៏ដោយ។ មានតែលក្ខខណ្ឌដំបូងប៉ុណ្ណោះ នឹងធ្វើយុត្តិកម្មលើការដោះលែងគាត់ឱ្យមានសេរីភាព ផ្អែកតាមហេតុផលមនុស្សធម៌។

៨៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះរកឃើញថា សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែលថា លក្ខខណ្ឌសុខភាពរបស់ជនត្រូវចោទមានសមិតភាពជាមួយនឹងការឃុំខ្លួននោះ ត្រូវបានគាំទ្រទាំងស្រុងដោយរបាយការណ៍របស់អ្នកជំនាញ ដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានសំអាង។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថែមទៀតថា ពុំមានព័ត៌មានបន្ថែមណាមួយត្រូវបានដាក់ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿងនោះទេ ចាប់តាំងពីចេញដីកាបដិសេធសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពមក ដែលអាចនឹងប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនោះ។

៨៥. ហេតុដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនយ៉ាងត្រឹមត្រូវ នៅពេលធ្វើការសម្រេចបដិសេធសំណើសុំឱ្យមានការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពជាបន្ទាន់របស់ជនត្រូវចោទ។

E.C.C.C * C.E.T.C * PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE

00346291

ជ. ការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ដោយការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ

៨៦. នៅក្នុងសំណើសុំឱ្យមានការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពជាបន្ទាន់របស់ខ្លួន សហមេធាវីការពារក្ដីបានតវ៉ាថា វិធានការដែលបិទសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ជនត្រូវចោទត្រូវតែ "មានលក្ខណៈចាំបាច់ និងសមស្របទៅតាមកាលៈទេសៈ"។ ទោះបីជាសហមេធាវីការពារក្ដីមិនបានស្នើឱ្យបានច្បាស់លាស់ សុំឱ្យជនត្រូវចោទត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពដោយការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការក៏ដោយ សហមេធាវីការពារក្ដីបានសន្និដ្ឋានថា "ប្រសិនបើវិធានការណ៍មួយផ្សេងទៀត ដែលមិនសូវដាក់កម្រិតចំពោះសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទអាចប្រកាន់យកបាននោះ វិធានការណ៍នេះត្រូវតែមានការអនុម័តយល់ព្រម"[92]។

៨៧. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានសន្និដ្ឋានដូចខាងក្រោម:

> "ទាក់ទិននឹងបញ្ហានេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឯកភាពជាមួយនឹងជំហររបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះដែលបានលើកឡើងជាច្រើនលើកច្រើនសារថា កាលណាលក្ខណ្ឌភាគច្រើន ឬលក្ខណ្ឌទាំងអស់ដែលកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៦៣ (៣)(ខ) ត្រូវបានបំពេញរួចហើយ ឬទោះបីជាមានលក្ខណ្ឌតែមួយប៉ុណ្ណោះ ត្រូវបានបំពេញក៏អាចសម្រេចឱ្យមានការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នបានផងដែរ។ នេះគឺជាសញ្ញាមួយចម្បងដែលបញ្ជាក់ប្រាប់ថា គ្មានវិធានការណ៍ត្រួតពិនិត្យណាផ្សេងទៀត ដែលមានលក្ខណៈតឹងរឹងចាំបាច់គ្រប់គ្រាន់ជាងការដាក់ឱ្យនៅក្នុងឃុំបណ្ដោះអាសន្ននោះទេ។ ដូចគ្នានេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក៏នៅរក្សាជំហររបស់ខ្លួន ដូចដែលមាននៅក្នុងដីកាសម្រេចឱ្យមានការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន៖ ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃអង្គហេតុ ដែល ខៀវ សំផន ត្រូវបានដាក់ឱ្យឋិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យធ្វើឱ្យមានហានិភ័យ ដែលមាត្រា ៦៣(៣)(ខ) កាន់តែមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរឡើង។ ដូច្នេះ មិនមានវិធានការណ៍ត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការណាផ្សេងទៀត [illegible]ប្រសិទ្ធភាពនៃបទបញ្ញត្តិខាងលើនេះបានទេ"[93]។

---

[92] សំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពជាបន្ទាន់ កថាខណ្ឌទី៣៣។

[93] ដីកាបដិសេធលើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌទី២៥។

៨៨. នៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សុំឲ្យមានការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពរបស់ខ្លួន សហមេធាវីការពារក្តីតវ៉ាថា "សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សំអាងលើភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃអង្គហេតុតែប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព ដោយដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការ"[94] និងថា "នេះគឺមិនមែនដោយសារតែការរក្សាការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នអាចបង្កើតបានជាវិធានការណ៍បង្ការការពារដ៏មានប្រសិទ្ធភាពមួយទេ ដែលវិធានការណ៍នេះចាំបាច់ជាវិធានការណ៍ដែលអាចធ្វើបានតែមួយគត់នោះ"[95]។ សហមេធាវីការពារក្តីបានលើកឡើងថា "អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវបញ្ជាក់ដោយយកចិត្តទុកដាក់ថា ជនត្រូវចោទមិនត្រូវបានរក្សាទុកក្នុងការឃុំខ្លួនដោយឥតប្រយោជន៍នោះទេ ជាពិសេសទាក់ទងនឹងលទ្ធភាពឲ្យមានដំណោះស្រាយជំនួសណាមួយ។ ដូច្នេះ ត្រូវមានការសិក្សាឲ្យបានច្បាស់លាស់ជាក់ស្តែងលើដំណោះស្រាយទាំងនេះ និងដោយមិនអាស្រ័យលើភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃអង្គហេតុ ដែលបានស៊ើបអង្កេតនោះឡើយ"[96]។

៨៩. ដោយបានពិចារណាលើការរកឃើញរបស់ខ្លួនថា សំអាងហេតុចំនួនពីរដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបង្គាប់ឲ្យមានការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននោះ មិនត្រូវបានបំពេញទៀតទេនោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ត្រូវទុកជាមោឃៈនូវហេតុផលរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពាក់ព័ន្ធ នឹងសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព ដោយដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ និងពិនិត្យឡើងវិញនូវសំណើសុំជាថ្មីម្តងទៀត (de novo)។

៩០. មាត្រា ៣៥(ថ្មី) នៃច្បាប់អ.វ.ត.ក និងវិធាន ២១(១)(ឃ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង បានកំណត់ថា ជនត្រូវចោទ ត្រូវចាត់ទុកថាគ្មានទោស រហូតដល់មានភស្តុតាងបង្ហាញពិរុទ្ធភាព។ បទបញ្ញត្តិទាំងនេះ បានឆ្លុះបញ្ចាំងនិងយោងលើកម្រិតអន្តរជាតិដូចដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១៤(២) នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ("ICCPR") ។ លើសពីនេះទៀត មាត្រា ៩(៣) នៃ ICCPR បានចែងថា " ការឃុំខ្លួនបុគ្គលដើម្បីរង់ចាំការជំនុំជម្រះ គឺមិនមែនជាវិធានទូទៅទេ ប៉ុន្តែការឲ្យនៅក្រៅឃុំ ត្រូវស្ថិតក្រោមការធានាការចូលខ្លួនរបស់ជននោះ នៅពេលសវនាការ"។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C

---

[94] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធលើសំណើសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌទី៤០។

[95] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធលើសំណើសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌទី៤១។

[96] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធលើសំណើសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌទី៤២។

៩១. វិធាន៦៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ត្រូវអានក្នុងអត្ថន័យនៃគោលការណ៍ទាំងនេះ ដែលបញ្ញត្តិថា សេចក្តីសម្រេចមិនដោះលែងជនត្រូវចោទឱ្យមានសេរីភាព គួរតែផ្អែកលើការវាយតម្លៃថា តើលក្ខខណ្ឌនៃផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ដូចដែលបានកំណត់នៅក្នុងវិធាន៦៣(៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មានលក្ខណៈសំខាន់ជាងតម្រូវការ ក្នុងការធានាការគោរពសិទ្ធិ ក្នុងការទទួលបាននូវសេរីភាពរបស់ជនត្រូវចោទដែរឬទេ ទោះបីជាមានការសន្មតជាមុនថា គ្មានទោសក៏ដោយ។ ដើម្បីថ្លឹងថ្លែងផលប្រយោជន៍ដែលប្រជែងគ្នាទាំងនេះ សមាមាត្រភាពត្រូវតែយកទៅធ្វើការពិចារណា។ គេបានទទួលស្គាល់ថា "វិធានការនៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិសាធារណៈមានសមាមាត្រតែក្នុងករណី ១) វាសមស្រប ២) ចាំបាច់ និង ៣) កម្រិត និងវិសាលភាពនៅតែមានទំនាក់ទំនងសមស្របទៅនឹងគម្រោងដែលបានគិតទុក។ វិធានការនីតិវិធីមិនគួរមានការផ្លាស់ប្តូររឆាប់រហ័ស ឬមានលក្ខណៈហួសហេតុនោះទេ។ ប្រសិនបើវាល្មមនឹងប្រើវិធានការអត់ឱនថែមទៀតនោះ វាគួរតែប្រើ"[97]។

៩២. អង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាឃើញថា ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន នៅតែជាវិធានដែលមិនគ្រាន់តែសមល្មមប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងជាវិធានការចាំបាច់ដើម្បីធានាដល់សន្តិសុខរបស់ជនត្រូវចោទ និងដើម្បីរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈទៀតផង។ ហេតុផលសំអាង ដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះរកឃើញថា មូលដ្ឋានដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងវិធាន ៦៣(៣) (ខ)(៤) និង (៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នៅតែត្រូវបានបំពេញនោះ បង្ហាញនូវហានិភ័យ ដែលមានកម្រិតខ្ពស់ទៅលើសន្តិសុខរបស់ជនត្រូវចោទ និងទៅលើសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ។ ពុំមានវិធានការណា ក្រៅពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននេះ នឹងមានលក្ខណៈសមល្មមក្នុងការជំនះហានិភ័យទាំងនេះបានទេ។ ដូចហេតុផលដែលបានលើកឡើងខាងលើ[98] រយៈពេលនៃការ

[97] រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់ Prilic et al., IT-04-74-T "ដីកាសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមាន សេរីភាពបណ្តោះអាសន្នរបស់ Slobodan Praljak" អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៤ កថាខណ្ឌ ទី១៤។ រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់ Blagojevic et al., IT-02-253-PT "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំដោះ លែងឱ្យមានសេរីភាពបណ្តោះអាសន្នរបស់ជនជាប់ចោទ Jokic" អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង II ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០២ កថាខណ្ឌ ទី១៨។ រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់ Hadzihasanovic, IT-01-47-PT "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមាន សេរីភាពបណ្តោះអាសន្នរបស់ Enver Hadzihasanovic" អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង II ចុះថ្ងៃទី[illegible] ខែ[illegible] ឆ្នាំ២០០[illegible] កថាខណ្ឌទី៨។

[98] ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌទី៧៥។

ឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ននៅតែមានភាពសមស្រប ដោយគិតដល់ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលកំពុងស្ថិតក្រោមការស៊ើបអង្កេត និងកិច្ចដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានធ្វើឡើង។

ហេតុដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចជាឯកច្ឆន្ទ ÷

១) បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះ អាចទទួលយកបានជាទម្រង់តាមផ្លូវច្បាប់។

២) តម្កល់ដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត យោងតាមហេតុផលដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចនេះ ជំនួសឱ្យហេតុផលរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។

៣) បដិសេធចោលបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍។

អនុលោមតាមវិធាន៧៧(១៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សាលដីកានេះបិទផ្លូវតវ៉ា ។

III. **បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន (អ.ប.ជ ១៥)**

ក. **ភាពអាចទទួលយកបាននៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍**

៩៣. ដីកាសម្រេចបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន ត្រូវបានដាក់ចេញនៅថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ និងត្រូវបានជូនដំណឹងដល់ភាគី នៅថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨។ សហមេធាវីការពារក្ដីជនត្រូវចោទ បានដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ នៅថ្ងៃទី២៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៨ យោងតាមវិធាន៧៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ហេតុនេះ សារណាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានដាក់នៅថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ បានទាន់ពេលវេលា។

ខ. **ច្បាប់ដែលយកមកអនុវត្ត**

៩៤. បន្ថែមពីលើវិធាន ៦៣(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលត្រូវបានស្រង់នៅក្នុងក[illegible] លើនោះ បទបញ្ញត្តិខាងក្រោមកំណត់អំពីការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

"៦. ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នអាចធ្វើឡើងដូចខាងក្រោម:

00346295

ក) ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នមិនអាចលើសពី១ (មួយ)ឆ្នាំបានទេ។ ប៉ុន្តែសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចពន្យារពេលការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នបន្ថែមម្ដងបាន១ (មួយ)ឆ្នាំទៀត។

[...]

៧. ដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយត្រូវមានសំអាងហេតុ ចំពោះការពន្យារពេលនៃការបន្តឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន។ ការពន្យារពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន អាចធ្វើបានតែក្នុងករណីដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានជូនដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទ និងមេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទ ហើយត្រូវផ្ដល់រយៈពេល១៥ (ដប់ប្រាំ)ថ្ងៃ ដើម្បីទុកពេលឱ្យប្ដឹងតវ៉ាទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការពន្យារពេលមិនត្រូវឱ្យលើសពី២ (ពីរ)ដង បានឡើយ។ ដីកាសម្រេចនេះបើកផ្លូវប្ដឹងឧទ្ធរណ៍"។

គ. លក្ខណៈនៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍

៩៥. តាមរយៈបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន សហមេធាវីការពារក្ដីសូមស្នើឱ្យអង្គជំនុំជម្រះ មេត្តា: i) យល់ឃើញថា ជនត្រូវចោទត្រូវបានឃុំខ្លួនដោយសារដីកាសម្រេចមួយដែលមោឃៈ ii) បង្គាប់ឱ្យមានការដោះលែងរូបគាត់ជាបន្ទាន់ និង iii) អនុញ្ញាតឱ្យមានការជួសជុលព្យសនកម្មដល់រូបគាត់ ដោយសារមូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនដោយបំពាន និងគ្មានដីកាសម្រេច[99]។ សហមេធាវីការពារក្ដីបានស្នើសុំដូច្នេះ ដោយហេតុថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានករណីយកិច្ចពន្យារការសម្រេចសេចក្ដីរបស់ខ្លួន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចេញនូវសេចក្ដីសម្រេចដែលមិនចាំបាច់មួយបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនដោយបំពាន ហើយនិងជនត្រូវចោទត្រូវបានឃុំខ្លួនដោយគ្មានដីកាសម្រេច។

៩៦. នៅក្នុងចម្លើយតបរបស់ខ្លួន សហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើសុំអង្គបុរេជំនុំជម្រះឱ្យបដិសេធចោលបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការសម្រេចបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន ដោយលើកហេតុផលសំខាន់ថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត "ពុំមានកាតព្វកិច្ចពន្យារការឃុំខ្លួនផ្លូវការរបស់ខ្លួន

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C.

[99] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី៨០។

00346296

នោះទេ" និងថា ជនត្រូវចោទ "បានខកខានមិនបានចង្អុលបង្ហាញពីករណីដែលការផ្លាស់ប្តូរភស្តុតាងណាមួយ ចាប់តាំងពីគាត់ត្រូវបានឃុំខ្លួនតាំងពីដំបូងមក"[100]។

៤៧. អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នឹងពិនិត្យដីកាសម្រេចបន្តចិរវេលានៃការឃុំខ្លួនឡើងវិញ ដោយពិនិត្យទៅលើ:

i) និយ័តភាពនៃនីតិវិធី មុនពេលចេញដីកាសម្រេចបន្តចិរវេលានៃការឃុំខ្លួន។
ii) ភាពគ្រប់គ្រាន់នៃភស្តុតាងដើម្បីសន្និដ្ឋានថា មានហេតុផលសមស្រប ដែលអាចជឿបានថា ជនត្រូវចោទបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដែលគាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់ អនុលោមតាមវិធាន ៦៣(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នៅពេលចេញដីកាសម្រេចបន្តចិរវេលានៃការឃុំខ្លួន និងនៅពេលបច្ចុប្បន្ន។
iii) ដោយគិតអំពីទឡ្ហីករណ៍ ដែលលើកឡើងដោយសហមេធាវីការពារក្តី ចំណុចថាតើ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននៅតែជាវិធានការចាំបាច់ ស្របតាមលក្ខខណ្ឌវិន្និច្ឆ័យដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងវិធាន ៦៣(៣)(ខ) ឬទេ និង
iv) ការអនុវត្តន៍ឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក្នុងការអនុវត្តន៍វិធាន ៦៣(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

ឃ. ការពិនិត្យអំពីនិយ័តភាពនៃនីតិវិធី

i) កាតព្វកិច្ចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក្នុងការពន្យារការសម្រេចសេចក្តីរបស់ខ្លួន

៤៨. សហមេធាវីការពារក្តីសន្និដ្ឋានថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានកាតព្វកិច្ចពន្យារការសម្រេចសេចក្តីពាក់ព័ន្ធនឹងការបន្តចិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដោយសារមូលហេតុពីរយ៉ាង។

[100] ចម្លើយតបទៅនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា កថាខណ្ឌទី២។

៩៩. ទីមួយ សហមេធាវីការពារក្តីតវ៉ាថា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីមានកំហុសទាំងស្រុង និងមានភាពយឺតយ៉ាវតាំងពីដំបូង ដោយសារតែការបដិសេធរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត "ក្នុងការបង្គាប់ឱ្យធ្វើការបកប្រែទាំងស្រុង នូវឯកសារសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌរបស់លោក ខៀវ សំផន" ដែល "ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះសិទ្ធិរបស់លោក ខៀវ សំផន"[101]។ សហមេធាវីការពារក្តីបានចង្អុលបង្ហាញថា ខ្លួនបានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធ ក្នុងការបង្គាប់ឱ្យមានការបកប្រែនូវឯកសារសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ និងចង្អុលបង្ហាញថា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនគួរតែត្រូវបានផ្អាករង់ចាំលទ្ធផលនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះសិន[102]។ លើសពីនេះទៀត តាមការយល់ឃើញរបស់សហមេធាវីការពារក្តី ការពន្យារនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ គួរតែតម្រូវឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ពន្យារការសម្រេចសេចក្តីរបស់ខ្លួនពាក់ព័ន្ធនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន[103]។

១០០. ទីពីរ សហមេធាវីការពារក្តីតវ៉ាថា "សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនអាចចេញសេចក្តីសម្រេចមួយដែលមានភាពលម្អៀងទេ ដោយបានឃើញគោលជំហររបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតស្តីពីបញ្ហានៃការបកប្រែឯកសារ និងកាលៈទេសៈដ៏ពិសេសនៃនីតិវិធីនេះ"[104]។

១០១. នៅក្នុងចម្លើយតប សហព្រះរាជអាជ្ញាបានសន្និដ្ឋានថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត "គ្មានកាតព្វកិច្ចពន្យារពេលសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើសេចក្តីសម្រេចអំពីការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន មុនពេលការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នផុតកំណត់"[105]។ លើសនេះទៀត សហព្រះរាជអាជ្ញាអះអាងថា "នេះមិនមែនជាវេទិកាសម្រាប់ស្តាប់ [...] លើកឡើងអំពីភាពមិនលម្អៀងរបស់ [សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត] នោះទេ ហើយការលើកឡើងសុទ្ធតែគ្មានមូលដ្ឋាន"[106]។

---

[101] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី៣៣។

[102] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី៣៩។

[103] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី៣៩។

[104] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី៤៧។

[105] ចម្លើយតបទៅនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា កថាខណ្ឌទី២។

[106] ចម្លើយតបទៅនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា កថាខណ្ឌទី២។

១០២. ដោយបានពិចារណាឃើញថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាក់ទងនឹងការបកប្រែឯកសារមិនបញ្ឈប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទេនោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនត្រូវពន្យារការសម្រេចសេចក្តីរបស់ខ្លួន អំពីការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននោះទេ។ គ្មានអ្វីរារាំងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនឱ្យសម្រេចសេចក្តីថា តើការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នត្រូវពន្យារពេលឬអត់នោះទេ នៅពេលផុតកំណត់នៃដីកាបង្គាប់ឱ្យមានការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន និងបន្ទាប់ពីបានផ្តល់ឱកាសដល់ជនត្រូវចោទឱ្យបង្ហាញពីការសង្កេតរបស់ខ្លួនមកនោះ។

១០៣. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ត្រូវបានធ្វើយុត្តិកម្មនៅក្នុងការសម្រេចសេចក្តីដោយផ្អែកលើទឡ្ហីករណ៍ដែលលើកឡើងដោយសហមេធាវីការពារក្តី ដោយអនុវត្តតាមគោលការណ៍ដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងដីកាស្តីពីការបកប្រែឯកសារ នៅពេលដែលដីកានេះបានបន្តអនុវត្តបើទោះបីជាមានហេតុការណ៍ថា ដីកានេះកំពុងជាប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក៏ដោយ។ ហេតុនេះដូចដែលបានអះអាងដោយសហមេធាវីការពារក្តី គេមិនអាចនិយាយថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានជំហរ ដែលនឹងនាំឱ្យខ្លួនខ្វះនូវភាពអនាគតិនោះឡើយ។

ii) អំណាចផ្លូវច្បាប់ជាមូលដ្ឋាននៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

១០៤. សហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទពិចារណាឃើញថា ដីកាស្តីពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដំបូងដែលចេញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវ"ទុកជាមោឃៈ"[107] ដោយសារតែកង្វះការបកប្រែសំណុំរឿងក្តីបាននាំឱ្យមាន"មោឃៈភាពនីតិវិធី"[108]។ ជាលទ្ធផល សហមេធាវីការពារក្តីបានសន្និដ្ឋានថា ដីកាសម្រេចបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនដែលចេញនៅពេលបន្ទាប់មកទៀតនោះ "ត្រូវចាត់ទុកថាគ្មានអត្ថិភាព" និងថា "លោក ខៀវ សំផន ត្រូវបានឃុំខ្លួនដោយគ្មានដីកាសម្រេចឃុំខ្លួន"[109]។ បន្ថែមពីលើនេះទៀត សហមេធាវីការពារក្តីបន្ថែមថា ការពន្យារពេលរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងការចេញដីកា[illegible]

[107] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី៧៥។

[108] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី៦៩។

[109] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី៧៥។

នឹងការឃុំខ្លួន បានតម្រូវឲ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដោះលែងជនត្រូវចោទ ឲ្យមានសេរីភាពពីការឃុំខ្លួន ស្របតាមមាត្រា ២៧៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា។

១០៥. សហព្រះរាជអាជ្ញាបានឆ្លើយតបថា "សេចក្តីសំអាងនេះគ្មានខ្លឹមសារទេ ដោយសារតែមូលហេតុពីរយ៉ាង៖ (១) មេធាវីការពារក្តីបានដកបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួនប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចអំពីការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដោយស្ម័គ្រចិត្ត ដូច្នេះហើយទើបខកខានមិនបានដាក់ការសន្និដ្ឋានណាមួយទៅកាន់ អ.ប.ជ ថាមានការរំលោភណាមួយ ទៅលើសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទ (២) មាត្រា២៧៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ដែលជាចំណុចសំខាន់នៃសេចក្តីសំអាងរបស់មេធាវីការពារក្តី មិនអាចយកមកអនុវត្តនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក បានឡើយ"[110]។

១០៦. ចំពោះហេតុផលដដែល ដែលធ្វើឲ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះសន្និដ្ឋានថា នីតិវិធីដែលអនុវត្តតាមដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ពាក់ព័ន្ធនឹងការចេញដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព គឺជាការត្រឹមត្រូវនោះ[111] អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ពុំមានកំហុសនីតិវិធីណាមួយត្រូវបានបង្ហាញឡើងនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដែលនាំឲ្យចេញនូវដីកាសម្រេចបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួននោះឡើយ។

ង. ហេតុផលសមស្រប ដែលនាំឲ្យជឿថាជនត្រូវចោទបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មមួយ ឬច្រើនដូចដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ (វិធាន ៦៣(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង)

១០៧. ជាមួយនឹងពេលវេលាដែលកន្លងផុតទៅ ដោយបានកត់សម្គាល់ថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានធ្វើការវាយតម្លៃលើការបំពេញលក្ខខណ្ឌដែលបានកំណត់នៅក្នុងវិធាន ៦៣ (៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នៅក្នុងដីកាបដិសេធការដោះលែងឲ្យមាន[illegible] ចេញបីបួនថ្ងៃ មុនពេលដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្ត[illegible]

[110] ចម្លើយតបទៅនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា កថាខណ្ឌទី២២។

[111] ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌទី ២៧-៣០។

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានលើកឡើងថា "ចាប់តាំងពីពេលនោះមក មិនមានស្ថានភាពណាមួយមានការផ្លាស់ប្តូរ ដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ជំហរដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានប្រកាន់យកនៅពេលនោះឡើយ"[112]។ ដូច្នេះ "សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបញ្ជាក់សាជាថ្មីថា វានៅតែមានហេតុផលដែលគួរឱ្យជឿបានថា ជនត្រូវចោទបានញុះញង់ឱ្យមានការប្រព្រឹត្តិបទឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ឬបានជួយនិងជម្រុញដល់អ្នកដែលបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ"[113]។

១០៨. នៅក្នុងដីកាសម្រេចបដិសេធសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពរបស់ខ្លួន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា:

> "ទោះបីជាស្ថិតក្នុងដំណាក់ការនៃការស៊ើបអង្កេតនេះក៏ដោយ ក៏មានហេតុផលសមស្របដែលនាំឱ្យជឿបានថា ខៀវ សំផន ក្នុងឋានៈរបស់គេជាប្រមុខរដ្ឋ (ប្រធានគណៈប្រធានរដ្ឋ) ជាអ្នកដឹកនាំមន្ទីរនយោបាយមជ្ឈិម (មន្ទីរ ៨៧០) និងជាសមាជិកពេញសិទ្ធិនៃគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្សកុម្មុយនីសកម្ពុជា(បកក) បានដឹង បានសម្រួល និងបានជម្រុញឱ្យមានឧក្រិដ្ឋកម្មដែលគាត់ត្រូវបានដាក់ឱ្យនៅក្រោមការពិនិត្យ ជាពិសេស៖
>
> - ផ្ទុយទៅនឹងអ្វីដែលគាត់បានអះអាង គឺការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ នៅក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។
> - ការដាក់នូវលក្ខណ្ឌធ្វើការងារដោយបង្ខំ និងជីវភាពរស់នៅលំបាកទៅលើប្រជាជនកម្ពុជា ការសម្លាប់ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញខាងសាសនា ដោយបានធ្វើទស្សនកិច្ចទៅកាន់ការដ្ឋានមួយចំនួន នៅទូទាំងប្រទេស និងតាមរយៈព័ត៌មានដែលគាត់ទទួលបាន។
> - ការផ្សព្វផ្សាយមនោគមវិជ្ជា និងមាគ៌ានយោបាយរបស់ បកក ដោយការថ្លែងសុន្ទរកថា និងដោយការអប់រំនយោបាយដែលរូបគេបានផ្តល់ ឬដឹកនាំធ្វើ។
> - ការគាំទ្រមាគ៌ានយោបាយរបស់ ប.ក.ក ការផ្សព្វផ្សាយនយោបាយនេះ និងការដាក់ឱ្យអនុវត្តនៅទូទាំងប្រទេស ក្នុងឋានៈរបស់ខ្លួនជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម អ្នកដឹកនាំមន្ទីរ ៨៧០ ជាប្រធានរដ្ឋ និងដោយបានចូលរួមការប្រជុំនានា ជាពិសេសការប្រជុំ

[112] ដីកាសម្រេចបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី២៦។

[113] ដីកាសម្រេចបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី២៧។

គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍មួយចំនួន។ ការចាប់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការសម្លាប់ក្នុងជួរបកក ក៏ដូចជាក្នុងមន្ទីរ ៨៧០ ដែរ”[114]។

១០៩. យោងតាមសេចក្តីសម្រេចមុនរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា “មានហេតុផលសមស្របដែលនាំឱ្យជឿបានថា អង្គហេតុទាំងអស់នេះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ រវាងកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងសាធារណៈរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម និងការវាយកម្ទេចជាទូទៅ និងជាខ្សែសង្វាក់ប្រឆាំងទៅនឹងជនស៊ីវិល”[115]។

១១០. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា សហមេធាវីការពារក្តីមិនបានលើកនូវទឡ្ហីករណ៍ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងលក្ខខណ្ឌដែលបានកំណត់នៅក្នុងវិធាន ៦៣(៣)(ក) សម្រាប់បង្គាប់ឱ្យមានការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននោះទេ។ នៅពេលបង្ហាញទឡ្ហីករណ៍របស់ខ្លួន សហមេធាវីការពារក្តីគ្រាន់តែបានលើកឡើងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនមានភាពអនាគតិនោះទេ និងថា “នៅក្នុងរឿងក្តីនេះ បើគ្មានការបកប្រែទេ ក្រុមការពារក្តីមិនអាចបង្ហាញអំពីមធ្យោបាយការពារក្តីរបស់ខ្លួន ទាក់ទងនឹងហេតុផលដែលអាចជឿជាក់បានទេ។ ផ្ទុយមកវិញ នេះគឺជាលក្ខខណ្ឌ *មិនអាចខ្វះបាន* តែមួយគត់ ដើម្បីប្រកាសអំពីការឃុំខ្លួន ហើយនេះក៏ជាលក្ខខណ្ឌដ៏សំខាន់ផងដែរក្នុងការអនុម័តដីកាសម្រេចពន្យារពេល”[116]។

១១១. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា វិធាន ២១(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង បានចែងថា “វិធានការចាប់បង្ខំទាំងឡាយណាចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ ត្រូវធ្វើឡើងដោយ ឬស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយយកចិត្តទុកដាក់ពីអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ”។ ដូចដែលបានលើកឡើងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត លក្ខខណ្ឌកំណត់នៅក្នុងវិធាន ៦៣(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ត្រូវតែបង្ហាញឡើងតាមការកន្លងផុតទៅនៃពេលវេលា និងតាមការរីកចម្រើននៃកិច្ចស៊ើបសួររបស់តុលាការ ដើម្បីបង្គាប់ឱ្យមានការបន្តថិរវេលានៃ

[114] ដីកាបដិសេធលើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌទី៩។

[115] ដីកាបដិសេធលើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព កថាខណ្ឌទី១០។

[116] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី៤៩។

E.C.C.C. * C.E.T.C. PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE

ការឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទជាបណ្ដោះអាសន្ន។ នៅពេលទទួលបានបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការសម្រេចបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវពិនិត្យមើលថាតើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចសន្និដ្ឋានថា មានហេតុផលសមស្របឬទេ ដែលនាំឱ្យជឿបានថាជនត្រូវចោទបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ដែលគាត់ត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការ ដោយគិតដល់ការបន្តកិច្ចស៊ើបអង្កេតនោះ។ វាក៏ដើម្បីធានាផងដែរថា ហេតុផលទាំងនេះនៅតែមានរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ ចំពោះគោលបំណងនេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវតែពិនិត្យសំណុំរឿង រហូតដល់ថ្ងៃសវនាការ ដែលជាឱកាសចុងក្រោយសម្រាប់ភាគីក្នុងការបង្ហាញការសង្កេតឃើញរបស់ខ្លួនទៅលើភស្តុតាង ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការពិនិត្យនេះពិតជាចាំបាច់ នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានភារកិច្ចប្រមូលភស្តុតាងដាក់បន្ទុក ក៏ដូចជាភស្តុតាងដោះបន្ទុកផងដែរនៅក្នុងរយៈពេលបន្តការស៊ើបអង្កេត ដែលភស្តុតាងបែបនេះត្រូវបន្ថែមទៅក្នុងសំណុំរឿងក្ដីតាមពេលកំណត់។

១១២. ដោយបានអានកថាខណ្ឌទី៩ នៃដីកាបដិសេធលើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា មានការយល់ច្រលំរវាងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលជនត្រូវចោទកំពុងត្រូវបានស៊ើបអង្កេត និងអង្គហេតុដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់មួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងការចូលរួមក្នុងការប្រព្រឹត្តិឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះរបស់ជនត្រូវចោទ។ បញ្ហានេះបង្កើតនូវចំណាប់អារម្មណ៍ដែលថា អំពើមួយចំនួន ដូចជា "ការផ្សព្វផ្សាយមនោគមន៍វិជ្ជា និងគោលនយោបាយបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា" ជាដើម បង្កើតបានជាបទល្មើស *ដោយខ្លួនឯង (per se)* ដែលករណីនេះវាមិនមែនដូច្នេះទេ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះទទួលស្គាល់បទល្មើសខាងក្រោមនេះ គឺជាមូលដ្ឋាននៃសេចក្ដីសន្និដ្ឋានទៅលើវិធាន ៦៣(៣)(ក) របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត:

(i) ការបណ្ដេញប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញដោយបង្ខំ កាលពីខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។

(ii) ការធ្វើការងារដោយបង្ខំ និង "លក្ខខណ្ឌ[illegible]លើប្រជាជនកម្ពុជា"។

(iii) ការប្រហារជីវិតនិងការធ្វើបាបផ្នែកសាសនាលើប្រជាជនកម្ពុជា។

និង

(iv) ការចាប់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការប្រហារជីវិតក្នុងជួរបក្សកុម្មុយនីស្ត កម្ពុជា និងក្នុងមន្ទីរ ៨៧០។

១១៣. អ្នកដែលនៅសេសសល់ពីការចោទប្រកាន់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី៩ នៃដីកាបដិសេធលើសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ត្រូវបានពិចារណាឃើញថា មានការពាក់ព័ន្ធនឹងការចូលរួមរបស់ជនត្រូវចោទនៅក្នុងការប្រព្រឹត្តិបទល្មើសដែលបានលើកឡើងខាងលើ:

(i) ដំណើរទស្សនកិច្ចរបស់ជនត្រូវចោទទៅកាន់ទីកន្លែងមួយចំនួន នៅទូទាំងប្រទេស ព្រមទាំងព័ត៌មានដែលគាត់បានទទួល។

(ii) ការផ្សព្វផ្សាយមនោគមន៍វិជ្ជា និងគោលនយោបាយរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា តាមរយៈសុន្ទរកថារបស់គាត់ដែលបានធ្វើ និងតាមរយៈការបណ្តុះបណ្តាលគោលនយោបាយដែលគាត់បានដឹកនាំ និងណែនាំ។

(iii) ការចូលរួមរបស់ជនត្រូវចោទនៅក្នុងការកំណត់ការផ្សព្វផ្សាយ និងការអនុវត្តន៍មនោគមន៍វិជ្ជារបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា។

(iv) តួនាទីរបស់ជនត្រូវចោទនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម មន្ទីរ៨៧០ និងជាប្រមុខរដ្ឋ។ និង

(v) ការចូលរួមរបស់ជនត្រូវចោទនៅក្នុងការប្រជុំ រួមទាំងនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ជាច្រើន។

i) ជំហររបស់ជនត្រូវចោទនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

១១៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានធ្វើឱ្យជឿជាក់ថា នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃការស៊ើបអង្កេត ភស្តុតាងដែលត្រូវបានសំអាងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានគាំទ្រនូវការ[illegible] ដែលថាជនត្រូវចោទគឺជាប្រមុខរដ្ឋ (ប្រធានគណៈប្រធានរដ្ឋ) ជា[illegible]

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

00346304

គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា[117] និងជាមេដឹកនាំនៅក្នុងមន្ទីរនយោបាយមជ្ឈិម (មន្ទីរ ៨៧០)[118]។

១១៥. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា ភស្តុតាងនៅក្នុងសំណុំរឿងគាំទ្រដល់ការលើកឡើងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដែលថា មន្ទីរ ៨៧០ បានដើរតួជាលេខានៃគណៈកម្មការអចិន្ត្រៃយ៍បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ព្រមទាំងទទួលបន្ទុកតាមដានការអនុវត្តគោលនយោបាយគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ផងដែរ[119]។ ភស្តុតាងនៅក្នុងសំណុំរឿងបានបង្ហាញជាពិសេសថា មន្ទីរ ៨៧០ បានទទួលរបាយការណ៍ពីតាមភូមិភាគនានា[120]។ [redacted][121]។

១១៦. ដូចដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានលើកឡើង ជនត្រូវចោទបានទទួលស្គាល់ថាបានចូលរួមនៅក្នុងការប្រជុំចំនួន ១៤លើក នៅក្នុងចំណោមការប្រជុំ ១៩លើក របស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ ដោយនិយាយថាជា “អង្គភាពកំពូលនិងមានសិទ្ធិអំណាចខ្លាំងជាងគេនៅក្នុងបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ”[122] [illegible] របស់គាត់ត្រូវបានគេកត់ត្រាទុក[123]។ គេបានកត់សម្គាល់ឃើញថា [illegible]

---

117 កំណត់ហេតុនៃការសួរយកចម្លើយ ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ ,D46,កថាខណ្ឌទី១១។

118 [redacted]

119 កំណត់ហេតុប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បកក ថ្ងៃទី៩ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥ ERN 00183393-00183408 ទំព័រ ១-៤។ សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាមួយចំនួន ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ERN 00182809-00182814 ទំព័រ ១។

120 ចម្លើយរបស់ជនសង្ស័យ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៥ ERN 00078213-00078214។ [redacted]

121 [redacted]

122 ដីកាបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ កថាខណ្ឌទី២៤។

123 កំណត់ហេតុសួរយកចម្លើយ ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ D46។

កិច្ចការបរទេសជាមួយប្រទេសចិន និងឡាវ[124] បញ្ហាការពារជាតិ[125] ការបង្កបង្កើនផលកសិកម្ម និងការផ្គត់ផ្គង់ទឹក[126] លក្ខខណ្ឌសុខភាព និងការព្យាបាលនៅក្នុងប្រទេស[127] ការបណ្តុះបណ្តាលគោលនយោបាយ និងការប្រហារជីវិតជនក្បត់ដែលអាចកើតមាន[128] ត្រូវបានគេយកមកពិភាក្សានៅក្នុងការប្រជុំទាំងនេះ។

១១៧. [redacted]

១១៨. [redacted][131]។

---

[124] កំណត់ហេតុប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បកក ថ្ងៃទី៩ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥ ERN 00183393-00183408។

[125] កំណត់ហេតុប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បកក ថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៦ ERN 00182625-00182627។ កំណត់ហេតុប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បកក ថ្ងៃទី១១ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ERN 00182635-0018263[illegible]។

[126] កំណត់ហេតុប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បកក ថ្ងៃទី30 ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦ ERN 00182667-001[illegible]។

[127] កំណត់ហេតុប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បកក មានចំណងជើងថា "កំណត់ហេតុប្រជុំស្ដីពីសុខភាពនិង[illegible] ឆ្នាំ១៩៧៦ ERN 00183363-00183373។

[128] កំណត់ហេតុប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បកក ថ្ងៃទី៩ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥ ERN 00183393-00183408 ទំព័រ ១០-[illegible]។

[129] [redacted]

[130] [redacted]

[131] [redacted]

១១៩. បន្ទាប់ពីបានពិនិត្យការសួរយកចម្លើយសាក្សី ដែលត្រូវបានសំអាងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតរួចមក អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏ត្រូវបានធ្វើឱ្យជឿជាក់ផងដែរថា មានភស្តុតាងដែលគាំទ្រដល់ការជឿជាក់ដ៏សមស្របមួយដែលថា ជនត្រូវចោទបានធ្វើការបង្ហាត់បង្រៀន នៅពេលដែលគាត់បានផ្សព្វផ្សាយមនោគមន៍វិជ្ជារបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា[132]។

ii) ការបណ្តេញចេញដោយបង្ខំ

១២០. [redacted][133]។

១២១. នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃការស៊ើបអង្កេតនេះ ឯកសារផ្សេងទៀតនៅក្នុងសំណុំរឿងបានជួយគាំទ្រផងដែរដល់មូលហេតុសមស្របដែលនាំឱ្យជឿបានថា ជនត្រូវចោទបានចូលរួមនៅក្នុងការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ ទោះបីជាមានហេតុការណ៍ថា ជនត្រូវចោទថ្មីៗនេះបានបដិសេធនូវការចូលរួមនេះ នៅក្នុងពេលសួរយកចម្លើយដែលដឹកនាំដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក៏ដោយ[134]។ Collin Campbell ដែលជាអ្នកដឹកនាំការ

---

[132] [redacted]

[133] [redacted]
ជនត្រូវចោទបាននិយាយនៅពេលធ្វើការសួរយកចម្លើយដែលដឹកនាំដោយសហ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតថា គាត់នៅ [illegible] អស់រយៈពេលប្រហែល ១០ថ្ងៃ មុនពេលជម្លៀសចេញ ពីទីក្រុងភ្នំពេញ។ នៅក្នុងពេលនោះ មេបញ្ជាការដែលបានដឹកនាំការប្រយុទ្ធផ្តួលរលំភ្នំពេញនោះបានមកជាប្រចាំ។ កំណត់ហេតុសួរយកចម្លើយ ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ D46 ទំព័រ ២-៣។

[134] កំណត់ហេតុសួរយកចម្លើយ ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ D46។ កំណត់ហេតុសួរយកចម្លើយ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ D49។

សម្ភាសន៍ជាមួយ ខៀវ សំផន នៅឆ្នាំ១៩៨២ បានសរសេរនៅក្នុងកាសែត *The New York Times* ថា: "ហើយគាត់បានទទួលស្គាល់ថា ប្រជាជនកម្ពុជារាប់លាននាក់ ត្រូវបានគេបណ្តេញចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញទៅកាន់ទីជនបទ ដោយសារតែ "សេចក្តីសម្រេចសហមូហភាពមួយ"។ ថាតើគាត់បានចូលរួមនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចនោះឬទេ: លោក ខៀវ សំផន បានសើចរបៀបស្លូត និងបានឆ្លើយតបជាភាសាបារាំងថា "បាទ ជាការពិត"[135]។ មានសេចក្តីរាយការណ៍នៅក្នុងកាសែត *Newsweek* កាលពីថ្ងៃទី២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ថា ជនត្រូវចោទបានចូលទីក្រុងភ្នំពេញដោយស្លៀកពាក់ឈុតពណ៌ខ្មៅ ព្រមទាំងបង់កក្រមា។ គាត់បានប្រកាសអំពី "ជ័យជំនះនៃរបបឆ្វេងនិយមថ្មីរបស់គាត់"[136]។

iii) ការធ្វើការងារដោយបង្ខំ និងលក្ខខណ្ឌនៃការរស់នៅដោយអមនុស្សធម៌

១២២. [redacted]

[redacted]

[135] Colin Campbell, "3 Unlikely Cambodian Allies Map War on Vietnam", *The New York Times*, ... ឆ្នាំ១៩៨២។

[136] Fay Willey et al., "White Flags over Phnom Penh", *Newsweek*, ចេញផ្សាយថ្ងៃទី២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។

00346308

[redacted][137]។

១២៣. [redacted][138]។

១២៤. [redacted][141]។

១២៥. គេបានកត់សម្គាល់ឃើញថែមទៀតថា យោងតាមកំណត់ហេតុនៃកិច្ចប្រជុំចំនួនពីររបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ ជនត្រូវចោទបានចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនានា ដែលបានពិភាក្សាគ្នា អំពីលក្ខខណ្ឌរស់នៅដ៏អមនុស្សធម៌របស់អ្នកធ្វើការងារ រួមទាំងការខ្វះម្ហូបអាហារ ការរីករាលដាលនៃជំងឺផងដែរ[142]។

137 [redacted]

138 [redacted]

139 [redacted]

140 [redacted]

141 [redacted]

142 កំណត់ហេតុប្រជុំរបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ថ្ងៃទី៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ERN 00182628-00182634, ទំព័រ 3-4។ កំណត់ហេតុប្រជុំរបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ថ្ងៃទី១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩[illegible] ERN [illegible]-00183373។

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRELIMINAIRE

iv) ការប្រហារជីវិត និងការធ្វើបាបផ្នែកសាសនា

១២៦. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសំអាងលើឯកសារមួយចំនួនដែលបង្ហាញថា ខៀវ សំផន បាន ថ្លែងសុន្ទរកថាជាមួយមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ផ្សេងទៀត នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំរបស់បក្សកុម្មុយនីស្ត កម្ពុជា និងនៅពេលប្រមូលផ្តុំកម្មាភិបាលពាក់ព័ន្ធនឹង "ការកម្ទេច" ឬ "ការបោសសម្អាត" ខ្មាំងសត្រូវ[143]។

១២៧. [redacted][145]។

១២៨. របាយការណ៍ពីអង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ ដែលត្រូវបានសំអាងដោយសហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេតបង្ហាញថា ជនត្រូវចោទ ត្រូវបានផ្តល់ដំណឹងអំពីការចោទប្រកាន់ពីអំពើ ប្រហារជីវិតដែលធ្វើនៅក្នុងប្រទេស ប៉ុន្តែមិនបានឆ្លើយតបទៅនឹងការចោទប្រកាន់ទាំងនេះ ទេ។ របាយការណ៍នោះ បាននិយាយថា "កាលពីថ្ងៃទី១១ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦ អង្គការ

[143] សុន្ទរកថារបស់គណៈប្រធានរដ្ឋកម្ពុជា ខៀវ សំផន ក្នុងឱកាសខួបលើកទីពីរ នៃជ័យជំនះ ថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ថ្ងៃទី១៥ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៧ D108/43/5, ERN 00168204-00168211។ សូមអាន សេចក្តីរាយការណ៍របស់ ខៀវ សំផន នៅក្នុងសមាជជាតិលើកទីបី ... ចេញផ្សាយថ្ងៃទី៥ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៦ ERN S 00003746-0000375។ សុន្ទរកថា របស់ សមមិត្ត ខៀវ សំផន គណៈប្រធានរដ្ឋ នៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ក្នុងឱកាសជួបប្រជុំ មហាជន ដែលបានប្រព្រឹត្តធ្វើក្នុងឱកាសខួបលើកទីបី នៃជ័យជំនះ និងការបង្កើតកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៨ ១៧ មេសា D108/28.242, ERN 00002955-00002968។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ទៅកាន់កងទ័ព និងប្រជាជនកម្ពុជា អំពីការឈ្លានពានរបស់ ... សាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម មកលើកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលអានដោយគណៈប្រធានរដ្ឋ ខៀវ សំផន ថ្ងៃទី៣... D108/43/7, ERN 00169517-00169525។

[144] [redacted]

[145] [redacted]

លើកលែងទោសអន្តរជាតិបានអំពាវនាវដល់លោកប្រធាន ខៀវ សំផន ដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតពីការចោទប្រកាន់ពីការប្រហារជីវិត។ នៅពេលកំពុងសរសេររបាយការណ៍នោះ (ចុងខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦) ពុំមានការទទួលបាននូវចម្លើយតបណាមួយពីរដ្ឋាភិបាលនោះទេ”[146]។

v) ការចាប់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការប្រហារជីវិតនៅក្នុងជួរបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងនៅក្នុងមន្ទីរ ៨៧០

១២៩. [redacted]

១៣០. [redacted]ថា:

[redacted]

[146] របាយការណ៍របស់អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ 1975-1976, D84, ឧបសម្ព័ន្ធ ក-01, ERN 00004213-00004215; [illegible] United Nations, Economic and Social Council, *Question of the violation of human rights and fundamental freedoms in any part of the world, with particular reference to colonial and other dependant countries and territories*, UN Doc. E/CN.4/1335, [illegible] ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ERN 00078643-00078665 ។

[redacted]» [147] ។

១៣១. [redacted]»[148] ។

១៣២. [redacted][150] ។

១៣៣. បន្ថែមពីលើឯកសារដែលសំអាងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត អង្គបុរេជំនុំជម្រះ សម្គាល់ឃើញការសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ដែលជនត្រូវចោទគឺជាសមាជិកមួយរូប:

---

147 [redacted]

148 [redacted]

149 [redacted]

150 [redacted]

"១. សិទ្ធិសម្រេចក្នុងជួរ និងក្រៅជួរ៖

កម្មវត្ថុ:

១. ឱ្យមានក្របខណ្ឌ ក្នុងកិច្ចអនុវត្តផ្តាច់ការបដិវត្តរបស់យើង។

២. ពង្រឹងប្រជាធិបតេយ្យសង្គមនិយមរបស់យើង។

ទាំងអស់នេះ ដើម្បីពង្រឹងរដ្ឋអំណាចរបស់យើង។

- បើនៅក្នុងក្របខណ្ឌមូលដ្ឋាន ត្រូវអចិន្ត្រៃយ៍ភាគសម្រេច។
- ជុំវិញមន្ទីរមជ្ឈិម ត្រូវគណៈមន្ទីរមជ្ឈិមសម្រេច។
- តំបន់ឯករាជ ត្រូវអចិន្ត្រៃយ៍សម្រេច។
- កងទ័ពមជ្ឈិមត្រូវសេនាធិការសម្រេច"[151]។

១៣៤. [redacted][152]។

១៣៥. យោងតាមសក្ខីកម្មរបស់ជនត្រូវចោទ នៅពេលខ្លះ មន្ទីរ ៨៧០ "ត្រូវបានប្រគល់ភារកិច្ចឱ្យតាមដានសមាជិកបក្ស ដែលគួរឱ្យសង្ស័យឱ្យគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍"[153]។ ជនត្រូវចោទ បានលើកឡើងថែមទៀតថា "គាត់បានដឹងរឿងនេះបន្ទាប់ពីបដិវត្តន៍បានដួលរលំពេលដែលគាត់បានទៅដល់ប៉ៃលិន" ប៉ុន្តែភាពគួរឱ្យជឿជាក់បាន[illegible]បង្ហាញនូវការសង្ស័យនៅពេលពិចារណាអំពីតួនាទី ដែលកាន់កាប់ដោយជនត្រូវចោទនៅក្នុងមន្ទីរ ៨៧០ ដូចដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងកឋាខណ្ឌទី១១៤ ខាងលើ។

---

[151] សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាមួយចំនួន ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ERN 00182809-00182814។

[152] [redacted]

[153] កំណត់ហេតុសួរយកចម្លើយ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ D47 ទំព័រ៥។

១៣៦. កំណត់ហេតុនៃកិច្ចប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ដែលបានធ្វើកាលពីថ្ងៃទី៩ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥ បង្ហាញថា ជនត្រូវចោទបានចូលរួមនៅក្នុងការប្រជុំយ៉ាងតិចណាស់ក៏មួយដងដែរ ដែលបានលើកយកលក្ខខណ្ឌនៃ "ពួកក្បត់" និងការប្រហារជីវិតពួកគាត់ ដែលអាចកើតមានឡើង យកមកពិភាក្សាគ្នា។ ជាពិសេស កំណត់ហេតុនៃការប្រជុំនេះបានសរសេរថា: "យើងត្រូវក្តាប់ឲ្យជាប់ពីបញ្ហាបក្ស។ ជួនកាលវាធ្ងន់ធ្ងរទៅនាំឲ្យកសាងមិនបាន"[154]។

១៣៧. អង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាឃើញថា វានឹងជាការល្អ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតផ្តល់នូវពត៌មានលម្អិតអំពីភស្តុតាងដែលខ្លួនប្រមូលបាន ដែលគាំទ្រដល់ការសន្និដ្ឋានដែលនៅតែមានហេតុផលសមស្របដែលនាំឲ្យជឿបានថា ជនត្រូវចោទបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដែលគាត់ត្រូវបានធ្វើការចោទប្រកាន់។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ស្តីពីការបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងវិធាន ៦៣(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ត្រូវបានគាំទ្រដោយឯកសារដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានសំអាង ព្រមទាំងភស្តុតាងផ្សេងទៀតដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង ដែលត្រូវបានដកស្រង់ខាងលើទាំងស្រុង។ សេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះ មិនត្រូវបានធ្វើខូចខាតដោយសារភស្តុតាងដែលអាចជាភស្តុតាងដោះបន្ទុក ដែលត្រូវបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងសំណុំរឿង មុនពេលចេញដីកាសម្រេចបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួននោះឡើយ[155]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថែមទៀតថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មិនបានបង្ហាញអត្តសញ្ញាណនៃភស្តុតាងដោះបន្ទុកដែលបានដាក់នៅក្នុងសំណុំរឿងបន្ទាប់ពីមានការចេញដីកាសម្រេចបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួននោះទេ ដែលនាំឲ្យសន្និដ្ឋានថា លក្ខខណ្ឌដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងវិធាន ៦៣(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នៅតែត្រូវបានបំពេញ។

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRELIMINAIRE

[154] កំណត់ហេតុប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បកក ថ្ងៃទី៩ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥ ERN 00183393-00183408 ទំព័រ ១២។

[155] [redacted] កិច្ចពិភាក្សា ជាមួយ អៀង សារី ដោយ Stephen Heder ថ្ងៃទី៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៩ ERN 00081571-00081572 ទំព័រ ២។

ច. ការពិចារណាទៅលើមូលដ្ឋាន ដែលធ្វើឱ្យការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នក្លាយជាវិធានការចាំបាច់ (វិធាន ៦៣(៣)(ខ))

១៣៨. សហមេធាវីការពារក្ដីបានលើកឡើងថា "ដីកាចុះថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ មិនបាន បង្ហាញពីសេចក្ដីត្រូវការនៃការឃុំខ្លួននោះទេ"[156] រីឯការផុតរយៈពេលកំណត់នៃការឃុំខ្លួន បណ្ដោះអាសន្ននោះ មានការប្រែប្រួលដែលគួរតែត្រូវបានពិចារណាដោយសហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេត។ លើសពីនេះទៀត សហមេធាវីការពារក្ដីបានបញ្ជាក់ថា:

> "សហមេធាវីការពារក្ដីបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា ការដោះលែងលោក ខៀវ សំផន ឱ្យ មានសេរីភាព មិនបង្កឱ្យមានហានិភ័យនៃការកៀបសង្កត់លើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ មិនអាចប៉ះពាល់ដល់សណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងមិនបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់សុវត្ថិភាព ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ឡើយ។ ដូច្នេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចយល់ឃើញយ៉ាង ពិតប្រាកដថា វិធានការជាជម្រើសមួយផ្សេងពីការឃុំខ្លួនមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ។ សហ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានបដិសេធពិចារណាពីជម្រើសនេះ ហើយក៏មិនបានផ្ដល់មូល ហេតុពីការបដិសេធរបស់ខ្លួននេះដែរ"[157]។

១៣៩. នៅក្នុងការឆ្លើយតបរបស់ខ្លួន សហព្រះរាជអាជ្ញាបានអះអាងថា សហមេធាវីការពារ ក្ដីមិនបាន "បញ្ជាក់អំពីការប្រែប្រួលស្ថានភាពអង្គហេតុណាមួយដើម្បីបង្ហាញថា លក្ខ ខណ្ឌចាំបាច់ក្នុងការឃុំខ្លួនគាត់តាមវិធាន ៦៣(៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មិនបានបំពេញ នោះទេ"[158]។

១៤០. គេបានសង្កេតឃើញថា សហមេធាវីការពារក្ដីមិនបានលើកឡើងករណីថ្មីណាមួយ ឬស្ថាន ភាពប្រែប្រួលណាមួយ ដែលនឹងនាំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះមានការសន្និដ្ឋាន ផ្សេងពីការ សន្និដ្ឋាន ដែលត្រូវបានបញ្ជាក់នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រឆាំងនឹងដីកា បដិសេធសំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះនោះទេ។ ដូច្នេះ

[156] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី៦០។

[157] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន កថាខណ្ឌទី៦០។

[158] ចម្លើយតបទៅនឹងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា កថាខណ្ឌទី៣៨។

00346315

អង្គបុរេជំនុំជម្រះសន្និដ្ឋានថា ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នអាចត្រូវបានបន្តថិរវេលាសម្រាប់រយៈពេល១ឆ្នាំ ដោយហេតុថា វាជាការចាំបាច់ដើម្បីការពារសន្តិសុខរបស់ជនត្រូវចោទ និងដើម្បីរក្សាសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ។

ឆ. ការអនុវត្តន៍ឆន្ទានុសិទ្ធិដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

១៤១. ចំពោះហេតុផលដដែល ដែលថាអង្គបុរេជំនុំជម្រះរកឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបានត្រឹមត្រូវ នៅពេលសម្រេចសេចក្ដីបដិសេធសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពជាបន្ទាន់របស់ជនត្រូវចោទនោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនយ៉ាងត្រឹមត្រូវក្នុងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទជាបណ្ដោះអាសន្ន។ ពុំមានទឡ្ហីករណ៍ព[illegible]ការសន្និដ្ឋានផ្សេងពីនេះ ត្រូវបានលើកឡើងដោយសហមេធាវីការពារក្ដីឡើយ។

ហេតុដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចជាឯកច្ឆន្ទ ៖

១) បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ អាចទទួលយកបានជាទម្រង់តាមផ្លូវច្បាប់។

២) តម្កល់ដីកាបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដោយមានមូលហេតុដូចដែលបាន បញ្ជាក់នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចនេះ ជំនួសឲ្យមូលហេតុរបស់សហចៅក្រមស៊ើប អង្កេត។

៣) បដិសេធចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍។

អនុលោមតាមវិធាន៧៧(១៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សាលដីកានេះ បិទផ្លូវតវ៉ា។

សាលដីកានេះ **ប្រកាសជាសាធារណៈ** ដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៅចំពោះមុខជនត្រូវចោទ និង សហមេធាវីការពារក្តីជាតិរបស់គាត់។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

Rowan DOWNING **នៃ ថុល** **Katinka LAHUIS** **ហួត វុទ្ធី** **ប្រាក់ គឹមសាន**

ក្រឡាបញ្ជី

សរ [illegible] **Anne-Marie BURNS**